

This project is co-financed by the European Union
and the Republic of Turkey

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ'ler) İçin Finans ve Destek Kaynakları

HAZIRLAYANLAR

Masoud Farzini

Ali Sırrı Ören

İdil Erakman

Mart 2017

Van İŞGEM Süphan Mah. Eski Kundura Fabrikası İŞGEM-Van Telephone & Fax: +90 432 217 09 05
e-posta: taproject@vanisgem.com.tr www.taproject.vanisgem.com.tr

İçindekiler

1. ÖZET.....	3
2. KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİN ÖNEMİ	3
2.1. Girişim ve Girişimci.....	3
2.2. Türkiye’de KOBİ Tanımı	3
2.3. AB’de KOBİ Tanımı.....	3
2.4. KOBİ’lerin Önemi	4
3. DESTEK MEKANİZMALARI	4
3.1. Kuruluşlar Tarafından Sağlanan Destekler	4
3.1.1. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Destekleri.....	4
3.1.2. Ekonomi Bakanlığı Destekleri	5
3.1.3. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Destekleri.....	9
3.1.4. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Destekleri	9
3.1.5. KOSGEB Destekleri.....	11
3.1.6. Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) Destekleri.....	18
3.1.7. Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TUBİTAK) Destekleri	21
3.1.8. Kalkınma Ajansları Destekleri	24
3.2. Finansal Kurumlar Tarafından Sağlanan Destekler.....	26
3.2.1. Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Birliği Merkez Birliği (TESKOMB)	26
3.2.2. Kredi Garanti Fonu Destekleri	27
3.2.3. Türkiye Kalkınma Bankası Destekleri	28
3.2.4. Türkiye Halk Bankası Destekleri.....	29
3.2.5. Türkiye Vakıflar Bankası Destekleri	33
3.2.6. Türkiye Ziraat Bankası Destekleri	34
3.3. İş Melekleri (Melek Yatırımcılar)	36
3.4. Girişim Sermayesi	37
4. BAŞARI HİKAYELERİ	39

1. ÖZET

Bu çalışmanın amacı; Türkiye’deki KOBİ’ler ve İş Geliştirme Merkezleri (İŞGEM) için güncel destekler ve finansal kaynaklar hakkında bilgi sağlamaktır. Hazırlanan rapor, İŞGEM Programları tarafından sağlanan hizmetlerin ve faaliyetlerin geliştirilmesi için kullanacağı ve yardımcı olacağı beklenmektedir.

Çalışma aşağıdaki başlıkları içermektedir:

- İşletmeler için KOSGEB, TÜBİTAK ve Bakanlıkların destekleri
- Kalkınma Ajansları tarafından işletmelere sağlanan destek ve fırsatlar
- Finans kurumları ve bankalar tarafından sağlanan destekler

2. KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERİN ÖNEMİ

2.1. Girişim ve Girişimci

Girişim, birinci derecede karar alma özerkliğini kullanarak, mal ve hizmet üreten bir organizasyon türüdür. Girişim, bir veya birden fazla yerde, bir veya birden fazla faaliyet gerçekleştirebilir. Bir girişim ya yasal birime ya da yasal birimlerin birleşimine karşılık gelmektedir.

2.2. Türkiye’de KOBİ Tanımı

04.11.2012 tarih ve 790 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren, "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik" ile KOBİ tanımı revize edilmiştir.

Bu tanıma göre, KOBİ’ler aşağıdaki gibi sınıflandırılmaktadır:

Kriter	Mikro Ölçekli KOBİ	Küçük Ölçekli KOBİ	Orta Ölçekli KOBİ
Çalışan Personel Sayısı	< 10	≥10 ve < 50	≥ 50 ve < 250
Yıllık Net Satış Hasılatı	≤ 1 Milyon TL	> 1 Milyon TL ve ≤ 8 Milyon TL	> 8 Milyon TL ve ≤ 40 Milyon TL
Yıllık Mali Bilanço Toplamı	≤ 1 Milyon TL	> 1 Milyon TL ve ≤ 8 Milyon TL	> 1 Milyon TL ve ≤ 8 Milyon TL

"Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik"e aşağıdaki internet adresinden ulaşabilirsiniz.

<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/11/20121104-11.htm>

2.3. AB’de KOBİ Tanımı

2003/361/EC sayılı tüzük çerçevesinde Avrupa Birliği’nde 1 Ocak 2005’te yürürlüğe giren KOBİ tanımı çalışan kişi sayısı, yıllık ciroları veya bilanço büyüklüğü ve son olarak da bağımsızlık kriterlerinden oluşan ölçüleri kapsamaktadır.

Kriter	Mikro Ölçekli KOBİ	Küçük Ölçekli KOBİ	Orta Ölçekli KOBİ
Çalışan Personel Sayısı	< 10	≥10 ve < 50	≥ 50 ve < 250
Yıllık Net Satış Hasılatı	≤ 2 Milyon Avro	> 2 Milyon Avro ve ≤ 10 Milyon Avro	> 10 Milyon Avro ve ≤ 50 Milyon Avro
Yıllık Mali Bilanço Toplamı	≤ 2 Milyon Avro	> 2 Milyon Avro ve ≤ 5 Milyon Avro	> 5 Milyon Avro ve ≤ 43 Milyon Avro

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler (KOBİ) sürdürülebilir ekonomik büyüme ve sosyal kalkınmayı başarmaya yönelik olarak merkezi bir yapılanmadır. KOBİ’ler ekonomik büyüme süreci için çok

önemlidir ve ülkelerin bütün üretimlerinde ve hizmet ağlarında da önemli bir rol oynarlar. Pazar koşullarındaki değişimi daha etkin olarak esnek üretim yapısı ile takip edebilirler.

2.4. KOBİ'lerin Önemi

KOBİ'ler üretim, istihdam, ihracat ve ekonomiye yatırım açısından ülke kalkınmasında büyük rol oynamaktadırlar.

Türkiye'de yaklaşık 3 Milyon KOBİ imalat ve hizmet sektöründe faaliyet göstermektedirler. Girişimlerin %99,8'i KOBİ'lerden oluşmaktadır.

TÜİK verilerine göre KOBİ'ler;

- İstihdamın %75.8'ini
- Maaş ve ücretlerin %54.5'ini
- Cironun %63.3'ünü
- Maddi mallara ilişkin brüt yatırımın %53.2'si
- İthalatın %37,8'ini
- İhracatın %60'ını
- Ar-Ge harcamalarının %18'ini

Gerçekleştiriyor.

KOBİ'lerin öneminden dolayı; yeni politika ve destek girişimleri ile bütün ülkelerde geliştirilmesi ve uygulanması hükümetlerin esas hedeflerinden biri haline gelmiştir.

Bu nedenle, KOBİ'lerin desteklenmesinde farklı teşvik mekanizmalarının uygulanmasından pek çok kurum/kuruluş sorumludur.

KOBİ'lere çeşitli kurumlar destek verirken onları güçlendirmek için farklı teşvik edici mekanizmaların kullanımından ve uygulanmasından sorumludurlar. Son yıllarda, birçok yeni finansal ve finansal olmayan mekanizmalar ve destekler işletmeler için geliştirilmiştir. İŞGEM Modeli de bunlardan biridir. İŞGEM'ler işletmeleri ve ekonomik faaliyetleri geliştirmek için önemli bir görev üstlenmiştir.

3. DESTEK MEKANİZMALARI

İşletmelere ve KOBİ'lere uygulanan destek mekanizmaları;

i) Kuruluşlar tarafından sağlanan destekler, ii) Tematik Teşvikler/Destekler.

3.1. Kuruluşlar Tarafından Sağlanan Destekler

İşletmeler için değişik amaca hizmet eden teşvikler; KOSGEB, TÜBİTAK, İŞKUR ve Bakanlıklar gibi değişik kuruluşlarca sağlanmaktadır. Teşvikler ile ilgili kısa açıklama aşağıda verilmektedir:

3.1.1. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Destekleri

3.1.1.1. Sanayi Tezleri (SAN-TEZ) Programı

Bu program, Sanayi Tezleri Yönetmeliği kapsamında Bakanlık tarafından uygulanmaktadır.

Sanayi Tezleri (SAN-TEZ) Programı; KOBİ'lerin Ar-Ge ve inovasyon kültürü kazanmaları ve sorunlarını üniversitede üretilen bilgi birikimini kullanarak işbirliği içinde çözme alışkanlığı edinmelerini amaçlayan bir destek mekanizmasıdır.

Bu programın amacı;

- Üniversite-sanayi işbirliğinin kurumsallaştırılması,
- Katma değer yaratacak ve uluslararası pazarlardaki rekabet gücünün artırılmasına katkı sağlayacak yeni ürün ve/veya üretim yönteminin geliştirilmesi,
- Mevcut üründe ve/veya üretim yönteminde yenilik yapılmasına yönelik sanayinin ihtiyaçları doğrultusunda yüksek lisans ve/veya doktora tez çalışmalarını içeren projelerin desteklenmesi, izlenmesi, sonuçlandırılması ve sonuçlarının değerlendirilmesidir.

Projeler için destek hibe şeklindedir. Program kapsamında sağlanan teşvik miktarları şöyledir:

İşletme Tipi	Firma Tarafından Sağlanan Katkı (en az)	Bakanlık Tarafından Sağlanan Katkı (en fazla)
▪ Mikro İşletme	▪ %15 nakit	▪ %85
▪ Küçük İşletme	▪ %20 nakit	▪ %80
▪ Orta İşletme	▪ %25 nakit	▪ %75
▪ Büyük İşletme	▪ %35 nakit	▪ %65

Proje başvuruları yıl içinde sürekli alınmaktadır. Proje önerileri elektronik ortamda sunulur. Başvuru, projeyi yürütecek akademisyen tarafından <http://biltek.sanayi.gov.tr> adresinden yapılmalıdır.

3.1.2. Ekonomi Bakanlığı Destekleri

Ekonomi Bakanlığı tarafından 3 ana başlık altında destek sağlanmaktadır.

3.1.2.1. İhracat Destekleri

Ekonomi Bakanlığı, kendisine bağlı birimler ile yetki vermiş olduğu İhracatçı Birlikleri, TTGV gibi kurumlar aracılığıyla destek programları yürütmektedir. Yetki verdiği kurumlara destek programı için finansman sağlamak ve programın yürütülmesini kontrol etmektedir.

Destekler aşağıdaki konularda uygulanmaktadır.

3.1.2.1.1. Fuar Katılım Desteği

Uluslararası nitelikteki yurt içi ihtisas fuarlarının desteklenmesi: Yurt içinde düzenlenecek uluslararası nitelikteki ihtisas fuarlarının öncesinde ve fuar süresince tanıtım ve promosyon faaliyetleri desteklenmektedir. İhtisas fuarını düzenleyen yurt içindeki organizatör firmalar destek başvurusunda bulunabilirler.

Sağlanan destekler:

Faaliyet Türü	Destek Oranı	Azami Destek (USD)
Fuar öncesi yapılan yurt dışı	%50	25.000
Fuara davetli önemli yabancı alıcıların ulaşım giderleri	%50	15.000
Fuar süresince düzenlenecek çeşitli faaliyetler	%50	5.000

Desteklenen fuar konuları; tekstil- hazır giyim, deri, mobilya, taşıt araçları- yan sanayi, gıda- gıda teknolojisi, elektrik- elektronik sanayi, madeni eşya, inşaat malzemeleri, toprak sanayi ürünleridir. Destekten yararlanmak için İhracatçı Birliklerine başvurulmalıdır.

Yurtdışı fuarlara katılımın desteklenmesi: Bu desteğin amacı, firmaların yurtdışı fuarlara bireysel katılımını sağlamak, ürünleri tanıtmaya ve pazarlamaya katkı sağlamaktır. Destek için fuara katılmak isteyen üretici şirketler/ organizasyonlar, sektörel dış ticaret şirketleri başvuruda bulunabilir.

Destek Türü	Destek Oranı	Azami Destek (USD)
Yurt Dışı Fuarlarda Katılımcıların Desteklenmesi	%50 - %75	10.000-15.000
Yurt Dışı Fuarlara İlişkin Organizatör Tanıtım Faaliyetlerinin Desteklenmesi	%75	80.000-120.000
Bireysel Katılımların Desteklenmesi	%50 - %75	6.000-15.000
Hedef Ülke Bazında İlave Fuar Desteği ve Geçici İlave Fuar Desteği	%70 - %75	50.000

Bireysel katılımcıların da fuarlara katılım desteklenmektedir. Destek unsurları aşağıdaki konuları içerir:

Desteklenen Harcamalar	Oran – Miktar
Stant kirası ve nakliye harcamaları	%50
SDŞ'lerin stant kirası ve nakliye harcamaları	%75
Üretici organizasyonlarının stant kirası ve nakliye harcaması	%75 – azami 15.000 USD

Destekten yararlanmak için ihracatçı Birliklerine başvurulmalıdır.

3.1.2.1.2. Uluslararası Rekabetçiliğin Geliştirilmesi

Desteğin amacı, sanayi, ticaret ve yazılım sektöründe faaliyette bulunan şirketlerin ve kuruluşların uluslararası rekabet güçlerini arttırma amaçlı eğitim ve danışmanlık giderlerini karşılamaktır. Destek aşağıdaki konularda sağlanmaktadır;

Eğitimcilerin düzenleyeceği eğitim programları: Ekonomi Bakanlığı'ndan eğitimci statüsü alan şirketlerin belirlenen dış ticaret ile ilgili konularda yurt içinde düzenleyecekleri eğitimlerin yıllık giderlerinin, yıllık toplam 20.000 doları aşmamak üzere %70'i desteklenmektedir. Programa her şirketten en fazla 4 kişi katılabilir. Eğitimlerin süresi en fazla 60 saattir.

Proje bazlı eğitim ve danışmanlık programları ile istihdam giderlerinin karşılanması: Bu program kapsamında işbirliği kuruluşlarının ve bireysel şirketlerin eğitim ve danışmanlık hizmetleri karşılanmaktadır.

İşbirliği Kuruluşlarının,

- Eğitim ve/veya danışmanlık ihtiyacının analizi,
- İş planı ve ihracat stratejilerinin hazırlanması, izlenmesi,
- İhracat potansiyelinin belirlenmesi ve ihracat yapmaya hazır hale getirilmesi,
- Bilgi ve iletişim teknolojileri danışmanlığı,
- Şirketlerin uluslararası rekabetçilik yönünde yol haritalarının hazırlanması, konularında düzenlenen eğitim ve/veya danışmanlık programları çerçevesinde verilen eğitim, danışmanlık faaliyet giderleri ile program organizasyonuna yönelik faaliyet giderlerinin en fazla % 75'i proje bazında 400 bin dolara kadar karşılanmaktadır.

Projelerde istihdam edilen uzman personelin her biri için proje süresince ve toplamda 3 (üç) yılı aşmamak üzere, ilgili İşbirliği Kuruluşunun emsal personeli brüt ücreti tutarı kadar destek verilmektedir.

Şirketlerin katılacakları eğitim ve danışmanlık, yurtdışı pazarlama veya alım heyeti programlarına Ekonomi Bakanlığınca uygun görülen konularda proje bazlı bireysel danışmanlık hizmeti sağlanır. Şirketlerin yıllık 50 bin dolara kadar 3 (üç) yıl alacakları hizmetlerine ilişkin giderleri % 70 oranında karşılanır.

Destekten yararlanmak için, Ekonomi Bakanlığı İhracat Bilgi Platformu Başkanlığı (www.ibp.gov.tr) 'na başvurulur.

3.1.2.1.3. Pazar Araştırması ve Pazar Giriş Desteği

Programın amacı, potansiyel pazarlar hakkında bilgi sağlamak, yeni ihrac pazarları oluşturmak ve pazar paylarını arttırmaktır. Programdan şirketler, yazılım firmaları, ihracatçı birlikleri, meslek kuruluşları ve organize sanayi bölgeleri yararlanabilir. Program; pazar araştırması projeleri, rapor desteği, yurt dışı şirket ve/veya ileri teknolojiye sahip şirket alım desteği, sektörel nitelikli ticaret heyeti ve alım heyeti desteği ve e- ticaret sitelerine üyelik desteklerinden oluşmaktadır.

Pazar araştırması Projeleri: Şirketler tarafından ürünleri ve sektörleri ile ilgili yaptıkları pazar araştırması projelerinin giderleri karşılanmaktadır. Bir takvim yılı içinde 10 adet yurt dışı gezisi desteklenir. Gezi yol hariç en fazla 10 gün olabilir. Program kapsamında giderlerin %70 oranında ve gezi başına en fazla 5.000 USD karşılanır. En fazla iki şirket çalışanı faydalanabilir. Başvuru Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü'ne yapılmaktadır.

Rapor desteği: Ekonomi Bakanlığı tarafından uygun görülen pazar araştırması hizmeti veren kuruluşlardan satın alınacak pazar araştırması raporları, istatistikler ve danışmanlık hizmetleri giderleri karşılanır. Destek miktarı, şirketler için %60, diğer kuruluşlar için %75 oranında yıllık en fazla 200.000 ABD Dolarıdır. Bir firma en fazla 3 yıl yararlanabilir. Başvuru Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü'ne yapılır.

Elektronik ticaret (e- ticaret) sitelerine üyelik desteği: Destek, ürünlerin yurt dışına yönelik olarak elektronik ortamda pazarlanabilmesi amacıyla Bakanlık tarafından uygun görülen ve nihai tüketiciye yönelik olmayan e- ticaret sitelerine üyelik giderlerini kapsar. Üyelik giderlerinin %70 oranında yıllık en fazla 10.000 doları desteklenir. Şirketler bu destekten en fazla 3 yıl yararlanabilir. En fazla 5 e- ticaret sitesi için destek alınabilir. Başvuru Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü'ne yapılmaktadır.

3.1.2.1.4. Yurtdışı Birim, Marka Tanıtım Desteği

Program kapsamında, şirketlerin yurt dışında ofis, depo ve reyon açması ve kira bedeli, tanıtım, reklam faaliyetleri ve pazarlama çalışmaları ile sahip oldukları markaların yurt dışında tescil ettirilmesi desteklenmektedir.

Destekten, şirketler, yazılım firmaları, dış ticaret sermaye şirketleri, sektörel dış ticaret şirketleri, meslek kuruluşları yararlanabilir. Desteklere ilişkin bilgiler aşağıda verilmektedir.

Destek Türü	Oran	Azami Miktar/Yıl USD
(Sınai şirketler için) Mağaza kirası	%50	120.000
(Sınai şirketler için) Ofis, show-room, depo veya reyon kiralari	%50	100.000
(Ticari şirketler için) Mağaza kirası	%40	100.000
(Ticari şirketler için) Ofis, show-room, depo veya reyon kiralari	%40	75.000

(Şirketler ve işbirliği kuruluşları) Yurt dışında gerçekleştirilen reklam, tanıtım ve pazarlama giderleri	%60	150.000
Tanıtım yapacağı ülkede marka tescil belgesine sahip/belge başvurusu yapmış şirketlerce yurt dışında gerçekleştirilen reklam, tanıtım ve pazarlama giderleri	%60	250.000
Yurt içi marka tescil belgesine sahip oldukları markalarının yurt dışında tescili ve korunmasına ilişkin giderler	%50	50.000

Başvuru İhracatçı Birliği Genel Sekreterliği'ne yapılır.

3.1.2.1.5. Ar-Ge Yardımı

Yardım kapsamında; ürün geliştirme projeleri ve stratejik odak konulu projeler desteklenmektedir. Destekler, Ekonomi Bakanlığı tarafından sağlanmakta ve TTGV tarafından yürütülmektedir. Ürün geliştirme projelerinin azami destek miktarı 1.000.000 dolar olup, süresi 2 yıldır. Stratejik odak konulu projelerin destek miktarı azami 100.000 dolar ve süresi 1 yıldır. Destek TTGV tarafından uygulanmaktadır.

3.1.2.1.6. Türk Ürünlerinin Yurtdışında Markalaşması, Turquality

Program; markalaşma bilinci ve sürecinin hız kazanmasını, olumlu Türk malı imajının sağlanması ve yerleştirilmesi ve Türk mallarının dış pazara girişinin kolaylaştırılmasını amaçlar. Programdan; İhracatçı Birlikleri, Üretici Dernekleri/Birlikleri ve Türkiye'de ticari ve/veya sınai faaliyette bulunan şirketler faydalanır. Marka Destek Programının destek süresi 4 yıl, TURQUALITY Destek Programının süresi 5 yıldır.

Marka destek programı kapsamındaki şirketlere sağlanan destekler:

Destek Türü	Destek Oranı	Azami Destek (USD)	Süre/Adet
Patent, faydalı model ve endüstriyel tasarım tescili	%50	Limitsiz	5 yıl+5
Tanıtım, Reklam ve Pazarlama	%50	Limitsiz	5 yıl+5
Ofis/depo/lokanta/kafe kira	%50	Limitsiz	5 yıl+5
Mağaza kira	%50	Limitsiz	5 yıl+5
Ofis/depo/lokanta/kafe temel kurulum giderleri	%50	200.000/Birim	5 yıl+5
Mağaza temel kurulum giderleri	%50	200.000 / Mağaza	5 yıl+5
Reyon kira	%50	Limitsiz	5 yıl+5
Showroom kira/dekorasyon	%50	Limitsiz	5 yıl+5
Sertifikasyon	%50	Limitsiz	5 yıl+5
Franchise dekorasyon	%50	100.000 / Mağaza	2 Yıl
Franchise kira	%50	200.000 / Mağaza	2 Yıl
Danışmanlık	%50	600.000 / Yıl	5 yıl+5
Tasarımcı/aşçı/şef istihdamı	%50	Limitsiz (aynı anda azami 5 kişi için)	5 yıl+5
Gelişim Yol Haritası	%75	200.000 / Destek dönemi	5 yıl+5

Her iki programın desteğinden yararlanmak için Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü'ne başvurulmalıdır.

3.1.2.1.7. Tasarım Desteği

Destek kapsamında, tasarım şirketlerinin, tasarım ofislerinin, tasarım dernek ve vakıflarının yaptığı tanıtım, reklam, pazarlama, istihdam, danışmanlık masrafları ile yurt dışında açacakları birimlere ilişkin masrafları yer alır. Tasarım şirketlerinin program kapsamında desteklenen faaliyetleri şunlardır:

Destek Türü	Oran	Azami Miktar/Yıl USD
Reklam, tanıtım, pazarlama	%50	300.000
Yurt dışında açılacak birimlerin demirbaş, dekorasyon giderleri	%50	100.000
Yurt dışında açılacak birimlerin brüt kira giderleri	%50	200.000
Patent, faydalı model, marka ve endüstriyel tasarım tescili	%50	50.000
İstihdam edilen tasarımcıların brüt maaş giderleri	%50	150.000
Danışmanlık giderleri	%50	200.000

Başvuru İhracatçı Birlikleri'ne yapılmaktadır.

Şirketlerin destek kapsamına alınan ürün ve tasarım geliştirme projeleri desteklenmektedir. Destek unsurları:

Destek Türü	Oran	Azami Miktar/Yıl USD
İstihdam edilen tasarımcı, modelist ve mühendislerin brüt maaş giderleri	%50	1.000.000
Seyahat ve web sitesi üyeliđi giderleri	%50	150.000
Alet, teçhizat, malzeme ve yazılım giderleri	%50	250.000

3.1.3. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Destekleri

Elektronik haberleşme, havacılık ve uzay teknolojileri ile ilgili alanlarda yerli tasarım ve üretime yönelik araştırma, geliştirme ve eğitim faaliyetlerine ilişkin projeler Bakanlık tarafından desteklenmektedir.

Bakanlık tarafından her yıl için desteklenecek öncelikli proje konuları sektörler itibarıyla belirlenir ve Bakanlık internet sitesinde yayınlanır. (www.ubak.gov.tr)

Proje destek başvurularına ilişkin duyurular ve başvuru usulleri Bakanlık internet sitesinde yayımlanır ve proje başvuruları başvuru kılavuzlarında belirlenen içerik ve biçime uygun olarak Bakanlığın ilgili birimine yapılır.

Projelere verilebilecek destek süresi en fazla otuz altı ay olup, gerekmesi halinde Bakanlık, projenin tamamlanabilmesi için destek süresinin üçte birini aşmamak kaydıyla ve ek bütçe tahsis etmeksizin ilave süre verebilir. Projelere destek oranı en fazla %75'dir.

3.1.4. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Destekleri

Bakanlık tarafından tarım ve hayvancılık sektöründe faaliyette bulunan işletmelere ve çiftçilere destekler sağlanmaktadır. Söz konusu desteklere ilişkin detaylı ve güncel bilgi Bakanlığın web sayfasından temin edilebilir. www.tarim.gov.tr

3.1.4.1. IPARD Desteği

Bakanlığın sağladığı bu desteklere ilaveten, IPA Programının Kırsal Kalkınma Bileşeni hazırlanan Kırsal Kalkınma Operasyonel programı kapsamında, Bakanlığa bağlı Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu tarafından uygulanmaktadır.

Bileşen kapsamında tarım, hayvancılık, gıda, balıkçılık ve alternatif tarım alanlarında faaliyet gösteren işletmelere, üreticilere, kooperatiflere ve üretici birliklerine hibe programları aracılığı ile finansman desteği sağlanmaktadır. Desteklenen sektörler; süt ve süt ürünleri, kırmızı et ve et ürünleri, tavuk ve tavuk ürünleri, su ürünleri, meyve- sebze ve kırsal turizm sektörüdür.

Halihazırda IPARD2 kapsamında aşağıdaki başlıklara destek verilmektedir:

101-Tarımsal İşletmelerin Fiziki Varlıklarına Yönelik Yatırımlar

- 101-1 Süt Üreten Tarımsal İşletmeler
- 101-2 Kırmızı Et Üreten Tarımsal İşletmeler
- 101-3 Kanatlı Eti Üreten Tarımsal İşletmeler
- 101-4 Yumurta Üreten Tarımsal İşletmeler

103 - Tarım ve Balıkçılık Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması ile İlgili Fiziki Varlıklara Yönelik Yatırımlar

- 103-1 Süt ve Süt Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması
- 103-2 Kırmızı Et ve Et Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması
- 103-3 Kanatlı Eti ve Et Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması
- 103-4 Su Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması
- 103-5 Meyve ve Sebze Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması

302 - Çiftlik Faaliyetlerinin Çeşitlendirilmesi ve İş Geliştirme

- 302-1 Bitkisel üretimin çeşitlendirilmesi ve bitkisel ürünlerin işlenmesi ve pazarlanması
- 302-2 Arıcılık ve arı ürünlerinin üretimi, işlenmesi ve pazarlanması
- 302-3 Zanaatkarlık ve yerel ürün işletmeleri
- 302-4 Kırsal turizm ve rekreasyon faaliyetleri
- 302-5 Su ürünleri yetiştiriciliği
- 302-6 Makine Parkları
- 302-7 Yenilenebilir enerji yatırımları

Program kapsamında proje çağrıları web sayfasında yayınlanmaktadır (www.tkd.gov.tr).

3.1.4.2. Ar-Ge Desteği

Bakanlık tarafından tarım sektörünün ihtiyaç duyduğu öncelikli konularda bilgi ve teknolojilerin geliştirilmesi, çiftçiler, tarımsal sanayiciler ile ihracatçılara aktarılması ve tarım sektöründeki örgütlerin Ar-Ge kapasitelerinin geliştirilmesi amacıyla Ar-Ge projelerine geri ödemesiz doğrudan destek sağlanmaktadır. Destekten tarım sektörünün ihtiyacı olan konularda üniversiteler, sivil toplum örgütleri, meslek kuruluşları, çiftçi örgütleri ve özel sektör tarafından yürütölen Ar-Ge projeleri yararlanmaktadır.

Projeler için destek üst limiti KDV dahil 3.000.000 TL'dir.

Proje başvurusu, projelerin değerlendirilmesi ve kabul edilen projelerin izlenmesi Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüđu (TAGEM) tarafından yürütölmektedir. Yönetmeliđe göre proje ile desteklenecek konular her yıl belirlenmektedir. Proje başvuru çağrıları, başvuru formu ve gerekli diğer bilgiler Bakanlık web sayfasında ilan edilmektedir.

Detaylı ve güncel bilgi www.tarim.gov.tr ve www.tarim.gov.tr/TAGEM web sayfasından temin edilebilir.

3.1.5. KOSGEB Destekleri

KOSGEB'in temel misyonu, KOBİ'lerin rekabet güçlerini geliştirmeye ve girişimcilik kültürünü yaygınlaştırmaya yönelik nitelikli hizmet ve destekler sunarak, KOBİ'lerin ekonomik ve sosyal kalkınmadaki paylarını arttırmaktır.

Diğer önemli görevi de, oluşturulan destek mekanizmaları ile işletmelerin gelişmesine katkı sağlamaktır. Bu kapsamda, değişik amaçları hedefleyen destek programları geliştirilmiştir.

İşletmelerin KOSGEB destek programlarından yararlanabilmeleri için; KOSGEB Veri Tabanına kayıt olması ön koşuldur ve ücretsizdir. Kayıt işlemi için işletmelerin www.kosgeb.gov.tr web sayfasından; KOBİ miyim testi yapmaları, KOBİ olmaları halinde; "KOBİ ASİSTAN" bölümünde yer alan "Desteklenen Sektörler Nelerdir? (NACE)" bölümünü kontrol etmeleri, bu sektörler arasında faaliyet gösteriyor iseler; "Nereden başlamalıyım?", "Veri Tabanına Nasıl Kayıt Olunur?" ve "KOBİ Beyannamesi Nasıl doldurulur?" bölümlerini incelemeleri, KOBİ Bilgi Beyannamesini doldurmaları ile sistem üzerinden kayıt işlemini bitirmeleri gerekmektedir. Kayıt işleminden sonra; KOBİ Beyannamesi ve Eki belgeler ile seçmiş oldukları KOSGEB Müdürlüğü'ne başvuru yapmaları ve kayıt işlemlerini tamamlamaları ile işletmeler KOSGEB Destek Programlarından faydalanabilmektedirler.

KOSGEB tarafından sağlanan destekler hakkında detaylı ve güncel bilgi KOSGEB İl Müdürlüklerinden ve www.kosgeb.gov.tr web sayfasından sağlanabilir.

Bu kapsamda, işletmelere mevcut desteklerin açıklaması aşağıda özetlenmekte olup, destek unsurları ve destek miktarı KOSGEB tarafından belirlenmekte olup, bu konudaki mevcut güncel verileri içeren destek programları aşağıda verilmektedir:

3.1.5.1. Tematik Proje Destek Programı

Program; makro strateji dokümanlarında yer alan öncelikler dikkate alınarak belirlenen tematik alanlarda, bölgesel ve sektörel ihtiyaçların karşılanması ile KOBİ'lerin uluslararası mevzuat ve önceliklere uyum sağlamasını, KOBİ'lerin kendi işletmelerini geliştirmelerini ve Meslek Kuruluşları tarafından küçük ve orta ölçekli işletmelerin geliştirilmesi amacıyla daha fazla proje hazırlamalarının teşvik edilmesini hedeflemektedir.

Program kapsamında yer alan "**Çağrı Esaslı Tematik Program**" çağrısında belirlenen tematik alanlar çerçevesinde işletmeler proje fikirlerini KOSGEB'e sunarlar.

"**Meslek Kuruluşu Proje Destek Programı**" kapsamında, işletmelerin ve girişimciliğin geliştirilmesi amacıyla meslek kuruluşlarınca hazırlanan;

- Proje sonuçlarından yararlanabilecek işletme sayısının büyüklüğünü,
- İlin veya bölgenin öncelikli geçim kaynaklarını,
- Yeni girişimci potansiyelini,
- Bölgede oluşturulacak istihdam ve pazara erişim imkânlarını değerlendiren,
- İnsan kaynaklarının geliştirilmesini,
- Çevre, enerji verimliliği ve iş güvenliği gibi teknik mevzuatı gözeten projeler desteklenmektedir.

Tematik Proje Destek Programı	Çağrı Esaslı Tematik Program	Meslek Kuruluşu Proje Destek Programı
Başvuru Yapabilecekler	KOBİ'ler ve Meslek Kuruluşları	Meslek Kuruluşları
Program Süresi	Proje teklif çağrısında belirlenir.	36 ay
Proje Süresi		24 ay (+12 ay)
Destek Oranı		1. ve 2. bölgede %50, 3, 4, 5 ve 6. bölgede %60
Destek Türü		Geri ödemesiz
Destek Üst Limiti		150.000 TL

Proje kapsamında;

- Personel net ücretleri ve seyahat giderleri
- Yeni makine- ekipman, yazılım ve donanım alımı veya kiralanması giderleri
- Sarf malzemesi giderleri
- Hizmet alım giderleri
- Genel idari giderler desteklenmektedir.

3.1.5.2. Girişimcilik Destek Programı

Programın temel hedefleri;

- Ekonomik gelişim ve istihdam konularının çözümünde temel faktör olan girişimciliğin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması,
- Başarılı ve sürekli işletmelerin kurulması,
- Girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması,
- İş Geliştirme Merkezleri kurulması yoluyla girişimciliğin geliştirilmesi,
- İstihdam seviyesinin yükseltilmesi,
- Yerel dinamikler bazında girişimciliğin desteklenmesidir.

Programdan, **küçük ve orta ölçekli işletmeler, girişimciler ve İş Geliştirme Merkezi tüzel kişilikleri** yararlanabilmektedir.

Girişimcilik destek programı, 4 alt programdan oluşmaktadır. Bunlar;

- **Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi:** Program, kendi işini kurmak isteyen girişimcilerin bir iş planına dayalı olarak kuracağı işletmelerin başarı düzeylerini artırmak amacıyla düzenlenmektedir. Toplam 70 saatlik eğitimin 24 saati atölye (girişimcilik yeteneğinin testi, iş fikri eksersizleri ve iş planı hazırlama) çalışmasını içerir. Bu eğitimler; KOSGEB Birimleri, ulusal veya uluslararası projeler kapsamında KOSGEB tarafından yürütülen, KOSGEB ile işbirliği içinde kurum ve kuruluşlarca düzenlenen kurslar ile üniversitelerin örgün eğitiminde verilen girişimcilik kurslarını kapsamaktadır. Eğitimler genel ve özel grupları (gençler, kadınlar ve dezavantajlı) hedefleyerek ücretsiz olarak düzenlenir.
- **Yeni Girişimci Desteği:** Bu destek; uygulamalı girişimcilik eğitimini tamamlayan ve işini kuran girişimciler ve İŞGEM girişimcileri içindir.

Bu iki alt program kapsamındaki destek alanları aşağıda yer almaktadır:

Destek Unsuru		Üst Limit (TL)	Destek Oranı % (1, 2nci Bölge)	Destek Oranı (3, 4, 5 ve 6ncı Bölge)
İşletme Kuruluş Desteği	Geri	2.000	60	70
Kuruluş Dönemi Makine, Techizat, Ofis Donanım ve Yazılım Desteği	Ödemesiz	18.000	Kadın Girişimi, Gazi, Birinci derecede şehit yakını ve ya	Kadın Girişimi, Gazi, Birinci derecede şehit yakını ve ya
İşletme Giderleri Desteği		30.000	Engelli Girişimciye	Engelli Girişimciye
Sabit Yatırım Desteği	Geri Ödemeli	100.000	%80 uygulanır	%90 uygulanır

- **İş Geliştirme Merkezi Desteği:** KOBİ'lere işletme geliştirme koçluğu, destek ağlarına ulaşım, finans kaynaklarına erişim imkânı, uygun koşullarda iş yeri mekânı, ortak ofis ekipmanı ve ofis hizmetleri sunmak amacıyla kurulacak bir İŞGEM'in, kuruluş ve işletme giderleri desteklenmektedir. Belediyeler, özel idareler, kalkınma birlikleri, üniversiteler, meslek kuruluşları ve kar amacı gütmeyen kuruluşlar tek başlarına veya ortak olarak İş Geliştirme Merkezi kurulması amacıyla desteğe başvurabilir.

Bu desteğin bileşenleri aşağıda verilmektedir;

DESTEK UNSURU		ÜST LİMİTİ (TL)	DESTEK ORANI (%) (1. Ve 2. Bölge)	DESTEK ORANI (%) (3., 4., 5. Ve 6. Bölge)
İŞGEM Kuruluş Desteği - Bina Tadilatı - Mobilya Donanım - İŞGEM Yönetim		650.000 (500.000 100.000 50.000)	60	70
İŞGEM İşletme Desteği - Personel - Eğitim, Danışmanlık - Küçük Tadilat - Tanıtım/Organizasyon giderleri, İşbirliği ağlarına erişim giderleri için	Geri ödemesiz	200.000 (100.000 50.000 20.000 30.000)	60	70

- **İş Planı Ödülü:** Üniversitelerin örgün eğitimi kapsamında verilen Girişimcilik dersini alan öğrenciler arasında düzenlenmektedir. İş planları içerisinde seçilen ilk üç dereceye girenlere, 24 ay içinde işlerini kurmaları kaydıyla; birinciye 15.000 TL, ikinciye 10.000 TL, üçüncüye 5.000 TL ödül verilmektedir.

3.1.5.3. Genel Destek Programı

Programın amaçları;

- KOBİ'lerin kaliteli ve verimli mal/hizmet üretmelerinin sağlanması,
- KOBİ'lerin yurt içi ve yurt dışı pazar payları ile uluslararası iş birliklerini arttırması ve rakiplerini tanıması,
- KOBİ'lerin yeni ürünler ve teknolojiler hakkında bilgi edinmesi ve ürünleri için marka imajı oluşturmasıdır.

Program Destekleri	Destek için üst limit (TL)	Destek Oranı %		
		1. Bölge	2.,3.,4. bölgeler	5.,6. bölgeler
Enerji Verimliliği Desteği	75.000	%50	%60	%70
Yurt İçi Fuar Desteği	45.000			
Nitelikli Eleman İstihdam Desteği	50.000			
Sınai Mülkiyet Hakları Desteği	30.000			
Test, Analiz ve Kalibrasyon Desteği	30.000			
Lojistik Desteği	40.000			
Eşleştirme Desteği	30.000			
Tanıtım Desteği	25.000			
Tasarım Desteği	22.500			
Danışmanlık Desteği	22.500			
Yurt Dışı İş Gezisi Desteği	20.000			
Bağımsız Denetim Desteği	15.000			
Belgelendirme Desteği	30.000			
Eğitim Desteği	20.000			
Gönüllü Uzmanlık Desteği	15.000			

3.1.5.4. KOBİ Proje Destek Programı

PROGRAMIN AMACI VE GEREKÇESİ

- İşletmelere özgü sorunların işletmeler tarafından projelendirildiği ve projelendirilen maliyetlerin desteklenebildiği bir programa ihtiyaç duyulması,
- KOBİ'lerde proje kültürü ve bilincinin oluşturulması,
- İşletmelerin proje yapabilme kapasitelerinin geliştirilmesi,
- Esnek destekleme sistemine ihtiyaç duyulması.

İşletmelerin; üretim, yönetim-organizasyon, pazarlama, dış ticaret, insan kaynakları, mali işler ve finans, bilgi yönetimi ve bunlarla ilişkili alanlarda sunacakları projeleri program kapsamında desteklenmektedir.

Program ve Proje Limitleri

Program Süresi	3 Yıl
Proje Süresi	6-24 ay (+12 ay)
Destek Üst Limiti	150.000 TL
Proje Destek Oranı	1nci ve 2nci bölgelerde %50 3, 4, 5 ve 6ncı bölgelerde %60

3.1.5.5. Gelişen İşletmeler Piyasası KOBİ Destek Programı

Programın amacı; gelişme ve büyüme potansiyeline sahip küçük ve orta ölçekli işletmelerin, İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Gelişen İşletmeler Piyasası'nda işlem görmesinin ve sermaye piyasalarından fon temin edilmesinin sağlanmasıdır.

Program kapsamında, KOBİ'lerin paylarının Gelişen İşletmeler Piyasası'nda işlem görmek üzere halka açılma sürecinde;

- Piyasa danışmanı danışmanlık hizmet bedeli,
- Bağımsız denetim hizmeti bedeli,
- Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) kurul kaydına alma ücreti,
- İMKB Gelişen İşletmeler Piyasası Listesine kabul ücreti,
- Merkezi Kayıt Kuruluşu (MKK) masrafı,
- Aracı kuruluşu ödenecek aracılık komisyonu,

KOSGEB tarafından geri ödemesiz destek olarak karşılanmaktadır. Program kapsamında sağlanan desteğin üst sınırı 100.000 TL'dir. Destek unsurlarının ödeme üst limiti ve oranları aşağıdaki tabloda verilmektedir:

Destek Unsurları	Destek Ödemesi Üst Limiti (TL)	Destek Oranı (%)
Piyasa danışmanı danışmanlık hizmet bedeli (azami 2 yıl)	60.000	75
Bağımsız denetim hizmet bedeli	20.000	75
SPK kurul kaydına alma ücreti, BİST Listesine kabul ücreti, Merkezi Kayıt Kuruluşu masrafı	10.000	100
Aracı kuruluşu ödenecek aracılık komisyonu	10.000	75

3.1.5.6. AR-GE, İnovasyon ve Endüstriyel Uygulama Destek Programı

Program; işletmelerde Ar-Ge kapasitesinin artırılmasını, inovatif faaliyetlerin desteklenmesini, bilim ve teknolojiye dayalı yeni fikir ve buluşlara sahip KOBİ ve işletmelerin geliştirilmesini, teknolojik fikirlere sahip tekno- girişimcilerin desteklenmesini amaçlamaktadır.

Ar-Ge ve İnovasyon Desteği		Destek Üst Limiti (TL)	DESTEK ORANI (%)
İşlik Desteği		İşliklerden bedel alınmaz	
Kira Desteği	Teknopark içi	30.000	75
	Teknopark dışı	24.000	
Makine-Techizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği		150.000	
Makine-Techizat, Donanım, Hammadde, Yazılım ve Hizmet Alımı Giderleri Desteği (Geri Ödemeli)		300.000	
Personel Gideri Desteği		150.000	
Başlangıç Sermayesi Desteği		20.000	
Proje Geliştirme Desteği	Proje Danışmanlık Desteği	25.000	75
	Eğitim Desteği	10.000	
	Sınai ve Fikri Mülkiyet Hakları Desteği	20.000	
	Proje Tanıtım Desteği	5.000	
	Yurtdışı Kongre/Konferans/Fuar Ziyareti/Teknolojik İşbirliği Ziyareti Desteği	15.000	
	Test, Analiz, Belgelendirme Desteği	25.000	

Proje süresi en az 12 (on iki), en çok 24 (yirmi dört) aydır. Kurul kararı ile 12 (on iki) aya kadar ek süre verilebilir.

Endüstriyel Uygulama Programı	Destek Üst Limiti (TL)	DESTEK ORANI (%)
Kira Desteği	18.000	75
Personel Gideri Desteği	150.000	
Makine-Techizat, Donanım, Sarf Malzemesi, Yazılım ve Tasarım Gideri Desteği	150.000	
Makine-Techizat, Donanım, Sarf Malzemesi, Yazılım ve Tasarım Giderleri Desteği (Geri Ödemeli)	500.000	

Projeye konu satın alınacak makine ve teçhizatın yerli malı olması durumunda destek oranı %90 olarak uygulanır. Proje süresi en fazla 18 (onsekiz) aydır. Kurul kararı ile 12 (on iki) aya kadar ek süre verilebilir.

3.1.5.7. İşbirliği-Güçbirliği Destek Programı

Programın amacı, KOBİ'lerin işbirliği-güçbirliği anlayışıyla bir araya gelerek; ortak tedarik, ortak tasarım, ortak pazarlama, ortak laboratuvar, ortak imalat, ortak hizmet sunumu ve benzeri konular ile Orta-Yüksek ve Yüksek Teknoloji alanlarında hazırlayacakları ortak imalata yönelik işbirliği-güçbirliği projelerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır.

Program kapsamındaki İşbirliği- Güç birliği Ortaklık Modelleri;

- Proje ortağı işletmelerin mevcudiyetlerini koruyarak kurulacak olan işletici kuruluşa ortak olmaları,
- Proje ortağı işletmelerin bir kısmının ya da tamamının kendilerini feshederek kurulacak işletici kuruluşa dahil olmaları,
- Proje ortağı işletmelerin bir kısmının kendilerini feshederek ortaklardan birinin bünyesinde birleşmesidir.

Ayrıca, proje başvurusunda, işbirliği-güçbirliği amacı ile en az 5 (beş) işletmenin bir araya gelmesi şartı aranır. Projenin, Orta-Yüksek ve Yüksek Teknoloji alanlarında gerçekleştirilecek olması durumunda ise en az 3 (üç) işletmenin bir araya gelmesi yeterlidir.

İşbirliği-Güçbirliği Destek Programı Unsurları	
Proje Süresi	6-24 ay (+12 ay)
İşbirliği-Güçbirliği projeleri için destek üst limiti	1.000.000 TL 300.000 TL (Geri Ödemesiz) 700.000 TL (Geri Ödemeli)
Orta Yüksek ve ileri teknoloji alanlarında gerçekleştirilecek İşbirliği-Güçbirliği projeleri için destek üst limiti	1.500.000 TL 300.000 TL (Geri Ödemesiz) 1.200.000 TL (Geri Ödemeli)
Destek oranı	1. bölge %50 2., 3., 4. bölgeler %60 5., 6. bölgeler %70 Projeye konu satın alınacak makine ve teçhizatın yerli malı olması durumunda %15 ilave destek oranı uygulanır.

3.1.5.8. Teknolojik Ürün Tanıtım ve Pazarlama Destek Programı - TEKNOPAZAR

Programın amacı;

- Teknoloji Tabanlı KOBİ'lerin uluslararası pazarlarda rekabet güçlerinin artırılması
- Ar-Ge ve İnovasyon projelerinin sonuçlarının ticarileştirilmesine yönelik destek mekanizmalarına ihtiyaç duyulması.
- Teknolojik Ürüne yönelik Tanıtım ve Pazarlama faaliyetlerinin desteklenmesi.

Program Süresi; 12 aydır.

Destek Limitleri ve Oranları;

- Bu Program kapsamında destek üst limiti 150.000 (yüz elli bin) TL geri ödemesiz destek sağlanır.
- Yurt dışındaki tanıtım ve pazarlama faaliyetleri için 100.000 (yüz bin) TL,
- Yurt içindeki tanıtım ve pazarlama faaliyetleri için ise 50.000 (elli bin) TL

Program kapsamında uygulanacak desteklerin oranı **tüm bölgelerde %100 (yüz)** olarak uygulanır.

3.1.5.9. KOBİGEL – KOBİ Gelişim Destek Programı

Programın amacı;

- Ülkenin ulusal ve uluslararası hedefleri doğrultusunda, küçük ve orta ölçekli işletmelerin, ekonomideki paylarının ve etkinliklerinin artırılması,

- KOBİ'lerin rekabet güçlerinin ve sağladıkları katma değerini yükseltilmesi, amacıyla hazırlayacakları projelerin desteklenmesidir.

Desteklenecek Proje Giderleri;

- Program kapsamında desteklenecek proje giderleri Proje Teklif Çağrısında belirlenir ve belirlenen esaslar dahilinde desteklenecek proje giderlerine Kurul karar verir. Ancak; gayrimenkul alım, bina inşaat, tefrişat, taşıt aracı alım ve kiralama, proje ile ilişkilendirilmemiş personel giderleri ve diğer maliyetler ile vergi, resim ve harçlar, sosyal güvenlik primleri desteklenmez.

- Personel giderleri, net ücret (asgari geçim indirimi, ikramiye, prim vb. ek ödemeler hariç) üzerinden desteklenir.

- Proje kapsamında desteklenmesi uygun görülen gider grupları toplamı ile destek türleri, Proje Teklif Çağrısında belirlenen üst limit, oran ve varsa gider kısıtlarını geçmeyecek şekilde Kurul tarafından belirlenir.

Proje Süresi, Üst Limit ve Destek Oranı

Proje Süresi	En az 6 en fazla 36 ay (+6) ay
Destek Üst Limit	Geri Ödemesiz Destek - En fazla 300.000 TL Geri Ödemeli Destek - En fazla 700.000 TL
Destek Oranı	1. ve 2. Bölgelerde en fazla %60 3., 4., 5. ve 6. Bölgelerde en fazla %80

3.1.5.10. Kredi Faiz Desteği

Programın Amacı Ve Gerekçesi

Kredi Faiz Desteği programları ile KOSGEB tarafından; küçük ve orta ölçekli işletmelere uygun koşullarda finansal destek temin edilerek,

- Üretim, kalite ve standartlarını artırmaları,
- Finansman sorunlarının çözümü,
- İstihdam yaratmaları,
- İhracata yönelmeleri,
- Uluslararası düzeyde rekabet etmelerinin sağlanmasıdır.

Programın Kapsamı

İşletmelerin finansman sorunlarının çözümüne yönelik olarak, yatırım, işletme sermayesi ve ihracata yönelik olarak kullanılacak kredilerin faiz giderlerinin KOSGEB'ce desteklenmesini kapsar.

Yatırım, işletme sermayesi ve ihracat kredilerinin faizi için KOSGEB tarafından sağlanacak kredi faiz desteğinin üst limiti, esas ve usulleri KOSGEB'ce belirlenerek uygulanacak her bir destek programı kapsamında işletme başına 300.000 TL'yi geçemez.

Kullanılacak kredilerin vadesi, faiz oranı ve 48 (kırksekiz) ayı geçmeyecek şekilde geri dönüşü günün koşullarına uygun olarak, KOBİ'lerin lehine olacak şekilde yürürlükte bulunan cari faiz oranlarının altında olmak kaydıyla Türkiye'de yerleşik şubesi bulunan yerli ve yabancı bankalarla yapılacak protokollerle belirlenir.

Kullanılacak kredinin türüne ve günün koşullarına uygun olarak geri ödemesiz dönem bankalarla yapılacak protokol ile belirlenir.

3.1.6. Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) Destekleri

İŞKUR'un en önemli görevlerinden biri, istihdamı, korumak, geliştirmek ve yaygınlaştırmak ve işsizliği önleyecek faaliyetlere yardımcı olmaktır. İstihdam politikaları kapsamında, çeşitli destek programları İŞKUR tarafından uygulanmaktadır.

Programlar iki ana başlık ve alt başlıklar altında gerçekleştirilmektedir.

- **Aktif İstihdam Politikası**
- **Pasif İstihdam Politikası**

Programlar kapsamında, işletmelere ve çalışanlara ilişkin destekler www.iskur.gov.tr adresinde ilan edilmektedir. Detaylı ve güncel bilgi web sayfasından ve İŞKUR Müdürlüklerinden temin edilebilir.

3.1.6.1. Aktif İstihdam Politikası

Mesleki Eğitim Kursları: İşgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu tüm mesleklerde işsizlerin niteliklerini geliştirerek istihdam edilebilirliklerini artırmak amacıyla yapılan meslek edindirme ve geliştirme kurslarıdır.

İstihdam garantili mesleki eğitim kurslarına katılanların en az yüzde ellisi, en az yüz yirmi gün olmak üzere kurs süresi kadar istihdamda kalmaktadır.

Katılım Şartları:

Kuruma kayıtlı işsiz olmak, 15 yaşını tamamlamış olmak, Yetiştirilecekleri mesleğe uygun özelliklere sahip olmak, İşverenin aradığı özel şartları taşımak, İş ve meslek danışmanlığı hizmetlerinden faydalanmış olmak, Emekli olmamak.

Eğitime katılmalarına ve kurs sonunda da istihdam edilmelerine engel durumları bulunmadığı il müdürlüğüne uygun görülen yükseköğretim ve açık öğretimde okuyan öğrenciler de kurslara katılabilirler.

Mesleki eğitim kursları ücretsiz olup Kurum tarafından kursiyerlere devam ettikleri fiili eğitim günü süresince ödeme (20 TL) yapılmaktadır. Ayrıca İş Kazası ve Meslek Hastalığı Sigortası ile Genel Sağlık Sigortası Prim Giderleri İŞKUR tarafından karşılanmaktadır.

Girişimcilik Programları: İŞKUR'a kayıtlı işsizlerin kendi işlerine başlamalarına yardımcı olmak amacıyla eğitimler düzenlenmektedir. Eğitimler 70 saatlik temel modül ve 12 saatlik tamamlayıcı modülü içermektedir. Bir günde ders saati en az 5, en fazla 8 saattir. Kurs programı süresince, katılımcılara

günlük 20 TL cep harçlığı ödenmektedir. Kurs sürecinde, katılımcılara iş kazası ve mesleki hastalık sigortaları yapılmaktadır. Kursları tamamlayan katılımcılara Girişimcilik Sertifikası verilir. Kurslara katılma şartları; a) Kuruma kayıtlı işsiz olmak b) 18 yaşını bitirmiş olmak, c) En az ilköğretim okulu mezunu olmak, d) Girişimcilik programından daha önce yararlanmamış olmaktadır

İş Başı Eğitim Programları: En az 2 sigortalı çalışanı olan işverenlerin yararlanabildiği program kapsamında çalışan sayınızın %10'undan %30'una kadar katılımcı talep edebilirsiniz. Programdan yararlanmak için en az %50 istihdam taahhüdü verme ve katılımcıları en az program süresi kadar istihdam etme zorunluluğu bulunmaktadır.

Program süresi en fazla 78 fiili gün (3 ay) ve haftalık en fazla 45 saattir.

Program süresince katılımcı zaruri gideri (günlük 54 TL) ve kısa vadeli sigorta prim giderleri İŞKUR tarafından karşılanmaktadır.

İşverenler için İstihdam Teşvikleri:

31.12.2016 tarihine kadar başlayan işbaşı eğitim programını tamamlayan;

18 yaşından büyük, 29 yaşından küçük kişilerin

Program sonrasında 3 ay içinde işe alınması durumunda işe alan işverenler

- İmalat sanayi sektöründe faaliyet gösteriyorsa 42 ay,
- Diğer sektörlerde faaliyet gösteriyorsa 30 ay süre ile

SGK işveren primi İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanmaktadır.

Ayrıca işverenler 30/06/2015 tarihine kadar başlayan işbaşı eğitim programlarına katılan kişileri işe almış olurlarsa 42 aylık süre 48 aya; 30 aylık süre ise 36 aya uzamaktadır.

30 yaşından büyüklerin istihdam edilmesi durumunda

Katılımcının cinsiyetine göre 6 aydan 30 aya kadar işveren sigorta primi İŞKUR tarafından karşılanmaktadır.

Ayrıca, Programa katılan kişilere İŞKUR'un yaptığı ödemeler dışında programın düzenlendiği işveren tarafından yapılan ve aylık asgari ücretin yarısını geçmeyen fiili ödemelerin gelir vergisi kanunu gereğince vergi matrahından indirilmesi imkânı bulunmaktadır. (193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu 40/11.madde)

İşverenlere Sunulan Genç ve Kadın İstihdamı Teşviki:

31.12.2015 tarihine kadar; yeni işe aldığınız işçilerin sigorta primlerinin işveren hisselerini biz ödüyoruz. Yeni işe aldığınız işçiyi sahip olduğu nitelik ve mesleki belgeye uygun işte çalıştırmanız koşuluyla;

18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük erkekler ile 18 yaşından büyük kadınlardan; Mesleki yeterlik belgesine sahip olanların 48 ay,

Mesleki ve teknik eğitimi tamamlayanlar veya mesleki eğitim kurslarını bitirenlerin 36 ay, Hiçbir belge veya niteliğe sahip olmayanların 24 ay,

29 yaşından büyük erkeklerden; mesleki belge veya niteliğe sahip olanların 24 ay,

Yukarıdaki maddelerde sayılan niteliklere sahip olan bu işçilerin İŞKUR'a kayıtlı işsizler arasından işe alınmaları halinde ilave olarak 6 ay,

- Çalışmakta iken, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra mesleki belge veya niteliğe sahip olanların 12 ay,

- 18 yaşından büyüklerden; hiçbir mesleki belge veya niteliğe sahip olmayanların İŞKUR'a kayıtlı işsizler arasından işe alınmaları halinde ise 6 ay

SGK işveren primini İŞKUR öder.

Bu teşviklerden yararlanabilmek için;

İşe alınan kişinin son 6 ay içinde SGK'ya bildirilmemiş olması,

İşe girdiği işyerindeki son 6 aylık personel ortalamasına ilave olarak işe alınması gerekmektedir.

İlave İstihdam Teşviki: (2017 İstihdam Seferberliği)

31.12.2017 tarihine kadar özel sektör işverenlerine mevcut çalışanlarına ilave alacakları her bir sigortalı için sigorta ve vergi yüklerini biz üstleniyoruz. İşverenlere ilave istihdam ettikleri sigortalı için 773 TL tutarındaki prim ve vergi yükümlülükleri devlet tarafından karşılanacak.

İşveren tarafında Özel sektör işyerleri, iş arayan tarafından işe alındığı tarihten önce İŞKUR kaydı olan ve son 3 ay içerisinde işsiz olanlar yararlanabilir.

Teşvik uygulaması 31.12.2017 tarihinde sona erecektir.

3.1.6.2. Pasif İstihdam Politikası

İşsizlik Sigortası: Bir işyerinde çalışırken, çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, herhangi bir kasıt ve kusuru olmaksızın işini kaybeden sigortalıların, işsiz kalmaları nedeniyle uğradıkları gelir kaybını belli süre ve ölçüde karşılayan, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren zorunlu sigortadır.

Programdan faydalanma koşulları; a) son 120 gün sürekli prim ödeyerek çalışmış olmak, c) Sigortalı işsizden işten ayrıldığı tarihten itibaren 30 gün içinde İŞKUR'un ilgili birimine doğrudan veya elektronik olarak başvuruda bulunmasıdır.

Şartları sağlayan sigortalı işsize;

- İşsizliği ödeneği ödenir,
- İşsizlik ödeneği aldığı süre içinde, genel sağlık sigorta primi sağlanır,
- İşgücü piyasası ve mesleki eğitim konusunda danışmanlık hizmeti sağlanır,
- Mesleki yeteneğini geliştirme amaçlı eğitim sağlanır,
- Yeni bir iş bulması için yardımda bulunulur.

İşsizlik sigortasından yararlanma süresi;

- 600 gün prim ödeyenler için: 180 gün
- 900 gün prim ödeyenler için: 240 gün
- 1080 veya daha fazla gün prim ödeyenler için: 300 gündür.

İşsizlik sigortasından yararlanmak için, hizmet akdinin feshinden sonraki 30 gün içinde en yakın İŞKUR birimine başvuruda bulunulması gerekmektedir. Başvuru, İŞKUR birimine şahsen veya elektronik ortamda www.iskur.gov.tr adresinden yapılabilir. Mücbir sebepler dışında 30 gün içerisinde başvurulmaması halinde, başvuruda gecikilen süre, toplam hak sahipliği süresinden düşürülür.

Ücret Garanti Fonu: 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununa göre sigortalı sayılan kişileri hizmet akdine tabi olarak çalıştıran işverenin, konkordato ilan etmesi, işveren için aciz vesikası alınması, iflası, iflasın

ertelenmesi nedenleri ile işverenin ödeme güçlüğüne düştüğü hallerde geçerli olmak üzere, işçilerin iş ilişkilerinden kaynaklanan üç aylık ücret alacakların ödeme desteğidir.

Kısa Çalışma Ödeneği: Genel ekonomik, sektörel, bölgesel kriz veya zorlayıcı sebeplerle işyerindeki haftalık çalışma sürelerinin geçici olarak en az üçte bir oranında azaltılması veya süreklilik koşulu aranmaksızın işyerinde faaliyetin tamamen veya kısmen en az dört hafta süreyle durdurulması hallerinde, işyerinde üç ayı aşmamak üzere (Bakanlar Kurulu kararı ile 6 aya kadar uzatılabilir.) sigortalılara çalışmadıkları dönem için gelir desteği sağlayan bir uygulamadır.

Kısa çalışma ödeneği, işyerinde uygulanan haftalık çalışma süresini tamamlayacak şekilde çalışılmayan süreler için aylık olarak verilir. Kısa çalışma ödeneğinin süresi üç ayı aşmamak kaydıyla kısa çalışma süresi kadardır ve kısa çalışma ödemeleri, hak edilen işsizlik ödeneğinden mahsup edilmektedir. Kısa çalışma ödeneğinin süresini altı aya kadar uzatmaya ve işsizlik ödeneğinden mahsup edililmeyeceğini belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Zorlayıcı sebeplerle işyerinde kısa çalışma yapılması halinde, ödemeler 4857 sayılı Kanununun 24 üncü maddesinin (III) numaralı bendinde ve 40 ıncı maddesinde öngörülen bir haftalık süreden sonra başlar. Bu bir haftalık süre içerisinde ücret ve prim yükümlülükleri işverene aittir.

İşveren, Kısa Çalışma Talep Forumu'nu tanzim ederek İŞKUR'a bildirimde bulunur. Yapılan başvurunun olumlu sonuçlanması halinde destek verilir.

3.1.7. Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) Destekleri

TÜBİTAK tarafından işletmelere, araştırmacılara ve üniversite personeline çeşitli destek programları sağlanmaktadır. TÜBİTAK Destek Programlarının amacı; AR-GE yapısı ve kültürü oluşturulması, üniversiteler ve sanayi arasında işbirliği kurulması, yerel ürünlerin ve nitelikli insan kaynaklarının geliştirilmesidir.

İşletmeler ile ilgili programlara ilişkin bilgi aşağıda verilmektedir:

3.1.7.1. Araştırma Destek Programları (ARDEB)

Bu program aşağıdaki alt program içermektedir.

Bilimsel ve Teknolojik Projeleri Destekleme Programı: Programın amacı; Türkiye'de yeni bilgilerin üretilmesi için araştırmaların desteklenmesi, bilimsel buluşların yorumlanması veya teknolojik sorunların çözümlenmesidir. Üniversiteler, kamu ve özel kuruluşlar bu programa başvuruda bulunabilir. Program, araştırmacılara ve danışmanlara yöneliktir. Proje çağrıları periyodik olarak Mart ve Eylül aylarında yapılır. Proje süresi 36 aydır. Proje desteği üst limiti 360.000 TL'dir. Başvuru, başvuru formu doldurularak on-line olarak <http://ardeb-pbs.tubitak.gov.tr> adresinden veya basılı olarak Araştırma Destek Programları Başkanlığı (ARDEB)'na yapılır.

Detaylı bilgi için: www.tubitak.gov.tr/ardeb1001

Hızlı Destek Programı: Programın amacı; acil, kısa süreli ve küçük bütçeli AR-GE projelerini desteklemektir. Teklifler; üniversite üyelerinden, araştırma hastanelerinden ve araştırma enstitülerinden kabul edilir. Başvuru yılın her zamanı yapılabilmektedir. Proje süresi 12 aydır. Proje desteği üst limiti 30.000 TL'dir. Başvuru, başvuru formu doldurularak on-line olarak <http://ardeb-pbs.tubitak.gov.tr> adresinden veya basılı olarak Araştırma Destek Programları Başkanlığı (ARDEB)'na yapılır. Detaylı bilgi için: www.tubitak.gov.tr/ardeb1002

Öncelikli Alanlar Ar- Ge Projeleri Destekleme Programı: Programın amacı; sonuç odaklı, Ulusal bilim, teknoloji ve yenilikçilik strateji kapsamında bilimsel ve teknolojik alanda dinamikleri gözlemleyen ve izlenebilir amacı olan ulusal AR- GE projelerini koordine etmek ve desteklemektir. Teklifler; üniversite

üyelerinden ve kamu/ özel kuruluşlardan kabul edilir. Başvuru proje çağrısına göre yapılır. Küçük ölçekli projeler için süre 12 ay, proje bütçesi üst limiti 500.000 TL'dir. Başvuru, yapılan çağrıya göre, on- line olarak <http://ardeb-pbs.tubitak.gov.tr> adresinden yapılır.

Detaylı bilgi için: www.tubitak.gov.tr/ardeb1003

Ulusal Yeni Fikirler ve Ürünler AR- GE Programı: Programın amacı, teknolojik dışa bağımlılığı azaltacak, rekabet gücünü arttıracak ürün, süreç ve yöntem geliştirme amaçlı uygulamalı projeleri desteklemektir. Proje süresi 18 ay olup, desteğin üst limiti 200.000 TL'dir. Çağrı dönemleri Mart- Eylül ayıdır. Başvuru, yapılan çağrıya göre, on- line olarak <http://ardeb-pbs.tubitak.gov.tr> adresinden yapılır. Detaylı bilgi için: www.tubitak.gov.tr/ardeb1005

Kamu Kurumlarının AR- GE projelerini Destekleme Programı: Programın amacı, sonuç odaklı proje ile, kurumların AR-GE tabanlı sorunlarını çözmek veya AGE farkındalığı yaratmaktır. Teklifler, üniversite üyelerinden ve kamu/ özel kuruluşlardan kabul edilir. Başvuru proje çağrısına göre, başvuru formu doldurularak on-line olarak <http://ardeb-pbs.tubitak.gov.tr> adresinden veya basılı olarak Araştırma Destek Programları Başkanlığı (ARDEB)'na yapılır. Detaylı bilgi için: www.tubitak.gov.tr/ardeb1007

Başlangıç AR-GE Projeleri Destekleme Programı: Programın amacı; üniversite, kamu kurumları ve özel firmaların araştırmacılarının sunacağı projeleri desteklemektir. Proje süresi maksimum 24 aydır. Proje süresine göre, maksimum hibe miktarı 60.000 TL' dir. Başvuru her zaman yapılabilir. Başvuru, başvuru formu doldurularak on-line olarak <http://ardeb-pbs.tubitak.gov.tr> adresinden yapılır. Detaylı bilgi için: www.tubitak.gov.tr/ardeb3001

3.1.7.2. Teknoloji ve Yenilik Destek Programı (TEYDEP)

Programın amacı; özel sektör kuruluşlarının araştırma- teknoloji geliştirme ve yenilikçilik faaliyetlerini desteklemek ve Türk sanayinin rekabet edebilirliğini ve yenilikçilik kültürünü geliştirmeye katkıda bulunmaktır. Bu bağlamda, proje esaslı AR-GE faaliyetleri desteklenmektedir. Program kapsamındaki destekler aşağıda özetlenmektedir:

Sanayi AR-GE Projeleri Destek Programı: Programın amacı; Türkiye'de yerleşik katma değer yaratan kuruluşların sundukları ulusal AR-GE ve yenilikçi projelerini desteklemektir. Program, yeni ürünler üretmeyi, ürünlerin standart ve kalitesini yükseltmeyi, yeni teknikler geliştirmeyi, maliyeti azaltmayı ve yeni üretim teknolojileri geliştirmeyi amaçlayan projeleri desteklemektedir. Sektör ve büyüklüğüne bakılmaksızın firma düzeyinde katma değer yaratan Türkiye'deki tüm sermaye şirketleri bu programa başvurabilir. Programda sağlanan destek oranı, proje bütçesinin en az %40'ı ve en fazla % 60'ıdır. Destek süresi maksimum 36 aydır. Başvuru tarihi yoktur, her zaman yapılabilir. Proje başvuruları, "Proje Değerlendirme ve İzleme Sistemi (PRODIS) üzerinden, <https://eteydeb.tubitak.gov.tr> adresinden on- line olarak 7/24 yapılabilir. Detaylı bilgi için: www.tubitak.gov.tr/1501

Proje Pazarları Destekleme Programı: Programın amacı; üniversite, araştırma kuruluşları ve sinai özel sektör kuruluşları temsilcilerinin bir araya gelerek, yeni proje fikirlerini paylaşmaları ve muhtemel işbirliklerini araştırmalarıdır. Sanayi ve ticaret odaları ve ihracatçılar en az bir üniversite ortak kuruluşu ile birlikte programa başvurabilir. Başvuru tarihi yoktur, başvuru formu ile istenilen içeriğe uygun olarak Teknoloji ve Yenilik Destek Programları Başkanlığı (TEYDEB)'na her zaman yapılabilir. Detaylı bilgi için: www.tubitak.gov.tr/1503

Üniversite- Sanayi İşbirliği Destek Programı: Programın amacı; üniversite/ kamu araştırma merkez ve enstitülerindeki bilgi birikimi ve teknolojinin KOBİ veya büyük ölçekli kuruluşların ihtiyaçları doğrultusunda, ürüne dönüştürülerek ticarileşmesine katkı sağlamaktır. Destek miktarı maksimum 1.000.000 TL'dir. Proje destek süresi maksimum 24 aydır. Başvuru tarihi yoktur. Proje başvuruları, "Proje Değerlendirme ve İzleme Sistemi (PRODIS) üzerinden, <https://eteydeb.tubitak.gov.tr> adresinden on- line olarak 7/24 yapılabilir. Detaylı bilgi için: www.tubitak.gov.tr/1505

KOBİ, AR-GE Başlangıç Destek Programı: Program, KOBİ'lerin teknoloji geliştirme ve yenilik faaliyetleri ile daha rekabetçi olmalarını, yüksek kalitede ürün geliştirmelerini, ulusal ve uluslararası projelerde daha aktif olmalarını hedeflemektedir. Daha önce TÜBİTAK tarafından destek sağlanmamış, sadece Türkiye'deki KOBİ'ler programa başvurabilir. İki ortaklı olmak kaydıyla, KOBİ'lerin beş projesine destek sağlanmaktadır. Programla sağlanan hibe oranı proje bütçesinin %75'ine kadardır ve proje süresi 18 aydır. Destek miktarı maksimum 500.000 TL'dir. Başvuru tarihi yoktur, her zaman yapılabilir. Proje başvuruları, "Proje Değerlendirme ve İzleme Sistemi (PRODIS) üzerinden, <https://eteydeb.tubitak.gov.tr> adresinden on- line olarak 7/24 yapılabilir. Detaylı bilgi için: www.tubitak.gov.tr/1507

Uluslararası Sanayi AR-GE Projeleri Destekleme Programı: Program, Türkiye'de teknik kalite ve bilgiyi arttıran AR-GE faaliyetlerini tamamlayan Türk firmalarının uluslararası seviyede teknolojik bilgiye erişmelerini, teknoloji transferi süreçlerine yardımcı ve uluslararası pazarlarda yer almalarına katkı sağlamayı hedeflemektedir. Program altında, EUREKA, EUROSTARS ve İşbirlikçi Teknoloji Girişimleri, MNT-ERA.NET gibi uluslararası işbirlikçi AR-GE projelerine başvurulması desteklenmektedir. Sektör ve büyüklüğüne bakılmaksızın firma düzeyinde katma değer yaratan Türkiye'deki tüm sermaye şirketleri, bu programa başvurabilir. Proje bütçe limiti yoktur. Başvuru her zaman yapılabilir. Proje başvuruları, "Proje Değerlendirme ve İzleme Sistemi (PRODIS) üzerinden, <https://eteydeb.tubitak.gov.tr> adresinden on- line olarak 7/24 yapılabilir. Detaylı bilgi için: www.tubitak.gov.tr/1509

Öncelikli Alanlar Araştırma, Teknoloji Geliştirme ve Yenilik Destekleme Programı: Programın amacı; Ulusal Bilim Teknoloji ve Yenilik Stratejisi kapsamında belirlenen öncelikler ile örtüşen sonuç odaklı, izlenebilir ulusal AR-GE ve yenilik projelerini desteklemektir. Sektör ve büyüklüğüne bakılmaksızın firma düzeyinde katma değer yaratan Türkiye'deki tüm sermaye şirketleri bu programa başvurabilir. Her öncelik alanı için çağrı duyuruları yapılmaktadır. KOBİ'lerin nitelikli AR-GE projeleri için programla sağlanan hibe oranı, bütçenin %75'idir. Başvuru, TEYDEB internet adresinde yayınlanan çağrı duyurularında belirtilen tarihlerde PRODIS üzerinden <https://eteydeb.tubitak.gov.tr> adresinden on- line olarak kabul edilir. (Detaylı bilgi için: www.tubitak.gov.tr/1511)

Bireysel Girişimcilik Aşamalı Destek Programı: Programın amacı; bireysel girişimlerin teknoloji ve yenilik odaklı iş fikirlerini katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürmeleri için fikir aşamasından pazara kadar olan faaliyetleri desteklemektir. Program, işletmelere girişimcilik eğitimi ve teknik- ticari- idari alanlarda koçlar vasıtasıyla sanayi alanındaki deneyimlere yönelik desteği içermektedir. Bir yıl içinde mezun olabilecek, lisans, yüksek lisans veya doktora öğrencileri ile lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerini en fazla 5 yıl önce almış olanlar bu desteğe başvurabilir.

Program 4 aşamayı içerir ve süresi 4 yıldır. Aşama1- Fikirden iş planına: Girişimci iş fikrini sunar, kabul edilebilir olursa, iş planını hazırlamak için TÜBİTAK'tan eğitim ve danışmanlık alır, Aşama 2- Yasal yapının kurulması ve teknolojik doğrulama: Girişimci planını kabulü ile, girişimcinin kuracağı sermaye şirketine geri ödeme koşulu olmaksızın 100.000 TL'ye kadar tekno girişim sermayesi sağlanır. Aşama 3- İleri AR-GE aşaması: Eğer ikinci aşamada ulaşılan sonuç daha fazla AR-GE çalışması gerektiriyorsa, şirket yukarıda bahsedilen KOBİ, AR-GE Başlangıç Destek Programı'ndan 550.000 TL daha alabilir. Aşama 4- Ticarileştirme: Proje çıktısı ticarileşecek ve girişimci sermaye şirketleri ile bağlantı sağlayacak ise, TÜBİTAK, proje piyasasının oluşmasına destek sağlamaktadır. İş fikri başvuruları, TEYDEB internet adresinde yayınlanan çağrı duyurularında belirtilen tarihlerde PRODIS üzerinden <https://eteydeb.tubitak.gov.tr> adresinden on- line olarak kabul edilir. Detaylı bilgi için: www.tubitak.gov.tr/1512

3.1.7.3. Teknogirişim Sermayesi Desteği

Destek, yeni ve yenilikçi iş fikirleri olan genç girişimcilerin, bu iş fikirlerini katma değer ve nitelikli istihdam yaratma potansiyeli yüksek teşebbüslere dönüştürebilmeleri için çekirdek sermaye sağlanarak desteklenmesini amaçlamaktadır.

Programa üniversitelerin örgün öğrenim veren, herhangi bir lisans programından bir yıl içinde mezun olabilecek durumdaki öğrenci, yüksek lisans veya doktora öğrencisi ya da lisans, yüksek lisans veya doktora derecelerinden birini ön başvuru tarihinden en çok 5 yıl önce almış gerçek kişiler başvurabilmektedir.

Destekleme süresi 12 ay, desteklenmesine karar verilen iş fikirlerinin giderlerine uygulanan en fazla destek miktarı 100.000,00 TL olup teminat alınmaksızın ve hibe olarak verilmektedir.

Destek kapsamında; makine, donanım, yazılım ve yayın giderleri, sarf malzemesi giderleri, personel giderleri, hizmet alımı ve danışmanlık giderleri (toplam bütçenin %20'sini geçemez), genel işletme giderleri karşılanmaktadır.

Destek hakkında detaylı bilgi Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğü'nden alınabilir. (<https://www.tubitak.gov.tr/tr/destekler/girisimcilik/ulusal-destek-programlari/icerik-1512-teknogirisim-sermaye-destegi-programi>)

3.1.8. Kalkınma Ajansları Destekleri

Kalkınma Ajansları, bölgesel kalkınmayı hızlandırmak ve yerel kapasiteyi yükseltmek için kanunla kurulmuş tüzel kişiliğe sahip resmi kurumlardır. Ajanslar, destekleyici ve koordinatör olarak faaliyet gösteren kalkınma birimleridir. Bölgesel dinamikleri harekete geçirmeyi ve kamu sektörü, özel sektör, yerel idareler, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliğini arttırmayı amaçlamaktadır. Kalkınma ajanslarının ana hedefi; bölgesel stratejileri uygulamak, bölgesel ve ulusal çaplı işletmeleri desteklemek, özel sektörün yakın geleceği için yerel ve bölgesel çözümleri tetkik etmek, yeni ürün ve hizmetler için yeni finansal garantileri ve taleysel çözümleri araştırmaktır.

Görevleri kapsamında, Kalkınma Ajanslarının temel faaliyetleri aşağıda özetlenmektedir:

- Yerel kurumların planlama faaliyetlerine teknik destek sağlanması (idari, üretim, tanıtım, pazarlama),
- Bölgesel planlar ve programlar ile uyumlu olarak, bölgelerin kırsal ve yerel kalkınma kapasitesine katkı sağlanması,
- Bölgesel kalkınma hedeflerinin gerçekleşmesi doğrultusunda, kamu sektörü, özel sektör, yerel idareler, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliğinin iyileştirilmesi,
- Ekonomik ve sosyal kalkınmayı hızlandırmak ve kaynak ve fırsatları değerlendirmek için araştırma yapılması,
- İlgili kuruluşlarla işbirliği içinde bölgenin ulusal ve uluslararası seviyedeki iş ve yatırım fırsatlarının desteklenmesi,
- Bölgesel plan ve programlar gereğince Ajanslara ayrılan kaynakların kullanılması,
- Bölgesel plan ve programların uygulanmasını sağlayacak faaliyet ve projelere finansal destek sağlanması,
- Bölgesel plan ve programlar gereğince, yüksek önem sahip kamu kurumu, özel kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşlarının öneme sahip projelerinin izlenmesi,
- Yeni işletmeleri ve KOBİ'leri desteklemek üzere, yönetim, üretim, tanıtım, pazarlama, teknoloji, finansman ve insan kaynakları konusundaki eğitimlerin ilgili kuruluşlarla organize edilmesi,
- Türkiye içinde ve dışında rekabet edebilirlik bağlamında KOBİ'lerin kapasitelerini arttıracak projelerin geliştirilmesidir.

Teknik ve mali destekler, yukarıda bahsedilen görevler doğrultusunda Ajanslar tarafından sağlanmaktadır.

Mali destekler, üç tip desteği içerir. Bunlar; Doğrudan Finansman Desteği, Faizsiz Kredi Desteği ve Faiz Desteğidir.

3.1.8.1. Doğrudan Finansman Desteği

▪ Teklif Çağrısı Yöntemiyle Sağlanan Destek:

Ajanslar, proje teklifi çağrısı yöntemi ile belirli dönemlerde kalkınma projeleri için mali destek sağlar. Teklif çağrısı yapıldığında, çağrının detayları çağrı rehberinde belirtilir. Teklifin öncelikleri, bölgelerin kalkınmaları için belirlenmiş ilerleme eksenlerinin tamamlanmasını sağlar. Proje çağrısıyla sağlanan mali destek, kamu, özel ve sivil toplum kuruluşlarına ve işletmelere yöneliktir. Her proje desteğinin minimum ve maksimum miktarı, destek programının özel koşullarına göre değişiklik gösterir. Bu limitler belirlenirken, programın genel ve özel hedefleri, potansiyel başvuru sahiplerinin yeterlilikleri, uygun proje konuları ve maliyeti, program bütçesi ve ilgili mevzuat dikkate alınır. Kar amacı güden gerçek kişilerce sunulan ve Ajans tarafından desteklenen projelerin eş- finans oranı en az %50'dir ve bu oran herhangi bir koşulda indirilmez. Diğer taraftan, bölgelerin sosyo- ekonomik kalkınma seviyeleri dikkate alınarak, bu eş- finans oranı indirilebilir. Ajanslar tarafından belirlenen proje tematik alanları ilgili bilgi Ajansların web sayfasında yayınlanmaktadır.

▪ Doğrudan Faaliyet Desteği:

Bu desteğin amacı; yerel/ bölgesel kalkınmaya katkı yapmayı hedefleyen kritik öneme sahip stratejik, araştırma, planlama ve fizibilite çalışmalarını mali destek sağlamak ve bölgesel ilerleme ve planların uygulanma kapasitesini iyileştirmektir. Program altında, Kalkınma Ajansları bölge kalkınması için stratejik öncelikler olarak belirlenmiş faaliyetlere mali destek sağlar. Doğrudan faaliyet desteği mevzuata ve ulusal plan ve programlara göre üstlenilenlere uyar. Faaliyetler herhangi bir yatırımı içermez. Bu program altında finanse edilen projeler için süre en fazla üç aydır. Üç aylık uygulama süresi, sözleşme imzalandıktan bir gün sonra başlar. Bu destek yararlanıcılara, çağrı yapılmadan Ajans tarafından sağlanır. Bu destek istisnai bir durumdur. Yerel idareler, üniversiteler, kamu kuruluşları, meslek kuruluşları, birlikler, kooperatifler ve sivil toplum örgütleri bu destekten yararlanabilmektedir.

▪ GÜDÜMLÜ Proje Desteği:

Bu desteğin amacı; bölgesel kalkınmanın hızlandırılması, bölgenin rekabet edebilirliğini yükseltilmesi ve bölgenin iş ortamını, girişimcilik ve yenilikçilik kapasitesinin iyileştirilmesidir. Bu çerçevede, proje konu ve koşulları Ajansın liderliği ve rehberliği ile belirlenmektedir. Destek kapsamında, Ajans koordinasyonu sağlar ve projenin uygulanmasında katılımcı rol oynar. Ajans tarafından en fazla %75 mali destek sağlanır. Diğer kısım proje uygulayıcısı ve ortakları tarafından karşılanır. Yerel idareler, üniversiteler, meslek okulları, kamu kurumları, meslek kuruluşları, araştırma enstitüleri, organize sanayi bölgeleri, küçük sanayi siteleri ve sivil toplum kuruluşları bu destekten yararlanabilir.

3.1.8.2. Faiz Desteği

Kalkınma Ajansları, kar amacı güden gerçek ve tüzel kişilerin başvuru rehberinde belirtilen nitelikteki projelerini destekleyebilir. Faiz desteği, ilgili aracı kuruluşlardan alacakları krediler karşılığında ödeyecekleri faiz giderlerinin Ajans tarafından karşılanmasını öngören karşılıksız yardımdır. KOBİ'ler, çiftçiler ve serbest meslek sahipleri bu destekten yararlanabilir.

3.1.8.3. Faizsiz Kredi Desteği

Faizsiz kredi desteği, Ajanslar tarafından önceden hazırlanacak başvuru rehberinde belirtilen niteliklere sahip kâr amacı güden gerçek ve tüzel kişilerin, başvuru rehberinde belirtilen nitelikteki projelerini kapsayan bir mali destek türüdür. Faizsiz kredi desteği, ilgili aracı kuruluşlar eliyle kredi verilmesini ve bu mali desteğin Kalkınma Ajansları yönetmeliğinde belirtilen usul ve esaslar dâhilinde Ajansa faiz

ödenmeksizin taksitler halinde geri ödenmesini öngören karşılıksız yardımdır. Faizsiz kredi desteği programlarında, yararlanıcıya sözleşme tarihinden itibaren en az üç ay geri ödemesiz dönem tanınır ve geri ödeme işlemleri, sözleşme tarihinden itibaren en fazla dört yıl içinde tamamlanır. Ajanslar ile sözleşme imzalayan aracı kuruluşlar; KOSGEB, Kredi Garanti Fonu, Türkiye Kalkınma Bankası ve diğer bankalar ve finans kuruluşlarıdır.

3.1.8.4. Teknik Destek

Ajanslar, kamu kurumlarına ve hükümet dışı kurumlara, bölgesel kalkınma faaliyetlerinin hazırlığında ve uygulanmasında kapasite eksikliği nedeniyle oluşan problemleri için teknik destek sağlar.

3.2. Finansal Kurumlar Tarafından Sağlanan Destekler

3.2.1. Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Birliği Merkez Birliği (TESKOMB)

Ülkemizde, esnaf ve sanatkârları desteklemek amacıyla; Devlet tarafından tahsis edilen kaynakların kullanılabilmesi için Türkiye Halk Bankası görevlendirilmiştir. Bu uygulamada TESKOMB, alt kuruluşları olan kooperatifler aracılığı ile ortağı olan esnaf ve sanatkâra sadece bankaya karşı kefalet vermektedir. Esnaf ve sanatkârlara kullanılan kredilerin faizleri ile ticari kredi faizleri arasındaki fark devlet tarafından karşılanmaktadır.

TESKOMB kefaleti, Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi üyelerine sağlanır. Üye olmak için, esnaf- sanatkâr olmak ve Esnaf ve Sanatkârlar Siciline kayıtlı olmak gerekmektedir.

Ortaklığa giriş şartlarını taşıyanlar, yazılı olarak kooperatife müracaat ederler. Müracaat sahibinin durumu Yönetim Kurulu tarafından araştırılır. Kabul veya ret kararı 15 gün içerisinde ilgiliye yazılı olarak bildirilir. Kooperatif, teklifini T. Halk Bankasına iletir. Teklif, T. Halk Bankasınca incelenir ve banka tarafından tekrar istihbarat yapılır. İstihbarat olumlu sonuçlandığı takdirde ortak kredilendirilir. Bu desteklerden Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatiflerine ortak olan esnaf ve sanatkârlar yararlanabilir.

Esnaf ve sanatkârlara sağlanan kredi çeşitleri aşağıda açıklanmaktadır:

Kredi Çeşidi	Kapsam	Teminat	Üst Limit (TL)	Vade	Faiz Oranı
İşletme kredisi	Esnaf ve sanatkârların ham madde ve döner sermaye ihtiyaçları	Kooperatif ve şahıs teminatı, ipotek, ticari işletme rehni	150.000	1-5 yıl	Bir yıla kadar % 4, 1 yıldan fazla % 5
Aylık Eşit Taksitli İşletme Kredisi	Esnaf ve sanatkârların ham madde ve döner sermaye ihtiyaçları için	Kooperatif ve şahıs teminatı, ipotek, ticari işletme rehni	150.000	12-24 ay	Bir yıla kadar % 4, 1 yıldan fazla % 5

Tesis Kredisi	Esnaf-Sanatkârların işletmeleri için ihtiyaç duydukları yeni makine, araç ve gereç alımları için	Kooperatif kefaleti ve şahıs kefaleti, ipotek, ticari işletme rehni ve sigorta	150.000	2-5 yıl	Bir yıla kadar % 4, 1 yıldan fazla % 5
İstihdamı Destekleme Kredisi	Mal ve hizmet üretimini artırmak ve yeni istihdam olanağı yaratmak için yeni makine, araç-gereçlerin temin edilmesi	Kooperatif kefaleti ve şahıs kefaleti, ipotek, ticari işletme rehni ve sigorta	150.000	1 yıl ödemesiz, 3 yıl	Bir yıla kadar % 4, 1 yıldan fazla % 5
Kooperatif İhracat-Tesis Kredisi	İmalat sektöründe faaliyette bulunan ihracatçı işletmelerin teknolojik makine-teçhizat alımı	Kooperatif kefaletinin yanı sıra 2 şahıs kefaleti ve sigorta	150.000	1. yılı faiz ve anapara ödemesiz, 4 yıl	Bir yıla kadar % 4, 1 yıldan fazla % 5
İskonto Kredisi	Kısa süreli işletme giderlerinin finansmanı amacıyla; emre muharrer senetlerin iskontosu	Kooperatif kefaleti ve şahıs kefaleti, ipotek, ticari işletme rehni	150.000	1-9 ay	Bir yıla kadar % 4, 1 yıldan fazla % 5
Şoför Taşıt Edindirme Kredisi	Yeni model kullanılmamış taşıt alınması	Kooperatif kefaleti ve şahıs kefaleti, rehin, Banka lehine kasko sigortası	150.000	2-5 yıl	Bir yıla kadar % 4, 1 yıldan fazla % 5
Şoför Esnafına Taşıt Onarım Kredisi	Taşıtların bakım-onarımı ile lastik veya yedek parça alımı	Kooperatif kefaleti ve şahıs kefaleti, ipotek	150.000	İşletme kredisi: 1-4 yıl İskonto kredisi: 1-9 ay	Bir yıla kadar % 4, 1 yıldan fazla % 5
Servis Aracı Kamyonet Yenileme Kredisi	Krediden Yararlanabilecekler Okul ve Personel Servis araçları ile şehir içi yük taşımacılığında kullanılan kamyonetlerin 10 yıl ve daha eski modellerinin yenilenmesi	Kooperatif kefaletinin yanı sıra 2 şahıs kefaleti, kasko sigortası ile taşıt rehni	150.000	3 yıl	Bir yıla kadar % 4, 1 yıldan fazla % 5

TESKOMB tarafından sağlanan kefalet koşullarına ilişkin detaylı ve güncel bilgilere www.teskomb.org.tr adresinden ulaşılabilir.

3.2.2. Kredi Garanti Fonu Destekleri

Kredi Garanti Fonu, küçük ve orta ölçekli işletmelere, yatırımlarının ve işletmelerinin finansmanında banka kredisi kullanabilmeleri için kefalet sağlamaktadır. Bu sayede girişimcilik teşvik edilmekte, KOBİ'ler lehine ek bir kredilendirme yaratılarak ekonomik büyüme ve kalkınmaya katkı sağlanmaktadır. Yatırımların gerçekleştirilmesi, ileri teknoloji içeren küçük girişimler, ihracatın desteklenmesi, istihdam

artışı sağlayacak yatırımlar ve bölgesel kalkınma amaçlı yatırımlar, KGF kefaletlerinin öncelikle değerlendirdiği konulardır.

Talebin değerlendirilebilmesi için;

- Proje karlı, gerçekleştirilebilir ve sürdürülebilir olmalıdır,
- Projeyi uygulayacak ekibin proje becerisi mesleki yeterliliği olmalıdır,
- Proje istihdamı arttırmalı ve sürekliliği olmalıdır,
- Proje kabul edilebilir riskleri içermelidir.

İşletme ihtiyacına dönük her türlü kredi için kefalet verilmekte olup, kredi türü konusunda bir sınırlama bulunmamaktadır.

Genelde kefalet verilen konular; Yeni İş Kurma, Mevcut Tesisin Genişletilmesi, Hammadde Temini, Yeni Teknoloji Kullanımı, Yeni İş Yerine Taşınma, Nakit Sıkıntısını Giderme, İhracatın Finansmanı, İthalatın Finansmanı, Teminat Mektubu Amaçlı Krediler, Finansal Kiralama, KOBİ'lerin Kullandığı Diğer Nakdi ve Gayri nakdi Kredilerdir.

Riskin paylaşımı ilkesine göre çalışan Kredi Garanti Fonu, kredinin en çok %80'ine kadar kefalet vermektedir.

Fon, Türkiye'deki bankalar ve finansal kiralama şirketleri ile birlikte çalışmaktadır.

KGF, işletmelere kurumların proje desteği programları ile sağladıkları finansman için doğrudan kefalet verebilmektedir.

Sağlanan desteklere ilişkin detaylı bilgiye www.kgf.com.tr adresinden ulaşılabilir.

3.2.3. Türkiye Kalkınma Bankası Destekleri

Banka tarafından sağlanan destekler aşağıda verilmekte olup, detaylı bilgi için Bankaya başvurulmalıdır.

3.2.3.1. Banka Kaynaklı TL Kredileri

3.2.3.1.1. Kalkınma Yatırım Kredisi

Kredi, Ekonomi Bakanlığı Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğünce teşvik edilebilir Bankanın yıllık iş programlarında belirlenen alanlarda yatırım yapan yatırımcıların sabit yatırım tutarı harcamalarının finansmanı içindir.

Sanayi, turizm, eğitim, sağlık, enerji sektörlerinde faaliyette bulunan yatırımcılar (Anonim şirketler) yararlanabilir. Vade proje özelliklerine göre değişiklik göstermekte olup, 2 yılı geri ödemesiz olmak üzere, 5- 7 yıldır.

3.2.3.1.2. Kalkınma İşletme Kredisi

Kredi, Bankanın yıllık iş programlarında belirlenen alanlarda faaliyette bulunan şirketlerin işletme sermayesi ihtiyaçlarında kullanılır.

Sanayi, turizm, eğitim, sağlık, enerji sektörlerinde faaliyette bulunan şirketler Yatırım Kredisi ile birlikte yararlanabilir.

Kredi limiti ve oranı proje değerlendirme çalışması sonucuna göre belirlenir. Vade genellikle 1 yılı geri ödemesiz olmak üzere 3 yıldır.

3.2.3.1.3. Kalkınma Kısa-Orta Vadeli TL Kredisi

Bankanın yıllık iş programlarında belirlenen alanlarda faaliyette bulunan şirketlerin finansman ihtiyaçlarının karşılanmasında kullanılır.

Sanayi, turizm, eğitim, sağlık, enerji sektörlerinde faaliyette bulunan şirketler yararlanabilir.

3.2.3.2. Dış Kaynaklı Krediler

3.2.3.2.1. Avrupa Yatırım Bankası Kaynaklı KOBİ Geliştirme Kredisi

Kredinin amacı, KOBİ'lerin yapacakları yatırımların yurt içi ve yurt dışı harcamalarının finanse etmektir.

Yatırım tutarı 25 milyon Euro'yu aşmayan ve çalışan sayısı 250 kişiden az olan Türkiye genelinde küçük ve orta ölçekli işletmelerin (KOBİ) gerçekleştirecekleri çevre koruma, eğitim, sağlık, turizm sektörleri yatırımları ve yenilenebilir enerji projelerine ilişkin yatırımların finansmanında kullanılır. Kredi limiti en fazla 12.500 milyon Euro'dur. Vade, 1 yılı geri ödemesiz en az 2 yıl ve 4 yılı geri ödemesiz en fazla 12 yıldır. Genellikle kredi limiti ve vade kredi değerlendirme çalışması sonucu belirlenir.

3.2.4. Türkiye Halk Bankası Destekleri

Halk Bankası KOBİ'lerin finansman ihtiyacını karşılayan önemli bir kuruluştur. Değişik amaçlı destek paketleri ile KOBİ'lere kredi sağlanmaktadır. Kredi koşulları, üst limit ve diğer hususlara ilişkin detaylı bilgi için, Banka şubelerine başvurulmalıdır.

3.2.4.1. KOBİ İhracat Kredileri

- **Döviz Kredisi:** İhracat öncesi ürünlerin hazırlığında lazım olan değişken faizli rotatif ödemeli ya da sabit faizli spot döviz kredisidir. Bir yıl içinde 200.000 USD ihracat taahhüdü veren işletmeler krediden yararlanabilmektedir.
- **TL İhracat Kredisi:** İhracat hazırlık kredisi olarak ihracat mallarının yükleme öncesi veya sonrasında kullanılabilen ve kredinin faizi TL olarak tahakkuk edilen bir kredidir.

Yatırım kredilerinde 2 yıla kadar ödemesiz dönem olmak üzere en fazla 5 yıl, işletme kredilerinde 6 aya kadar ödemesiz dönem olmak üzere en fazla 4 yıl vade uygulanabilir.

3.2.4.2. Makine İmalat Destek Paketi

Makine İmalat Destek Paketi, Makine imalat sanayi sektöründe faaliyet gösteren makine üreticileri ve üreticilerin satış yaptığı firmaların, yurt içinden yerli ve yeni makine alımları ile işletme sermayesi, dış ticaret finansman ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla oluşturulan bir kredi türüdür.

3.2.4.3. Teknoloji, ARGE, İnovasyon ve Pazarlama Yatırımlarına Özel Krediler

Bu krediler, AR-GE, know-how, patent, teknoloji yenilikleri gibi verimlilik artışı sağlayacak projelere destek sağlamak amaçlıdır.

Avrupa Birliği, Dünya Bankası gibi uluslararası ve TÜBİTAK/TEYDEB, TTGV, KOSGEB gibi ulusal hibe ve destek programları kapsamında AR-GE projeleri değerlendirilerek hibe/destek/teşvik almaya hak kazanmış olan firmalara (belgelenmesi şartıyla) eş-finansman imkânı sağlanmaktadır.

3.2.4.3.1. Teknoloji Destek Paketi

- **Bilişim Sektörüne Destek Kredisi:** Bilgisayar, donanım, yazılım, programlama, internet, multimedya (modem, bluetooth, digital kamera, ekran/ses kartı, MP3, web kamera vb.) ve teknoloji gibi Bilişim teknolojileri ile ilgili hizmetlerin tümünü üreten yazılım firmalarının ihtiyaçları içindir.
- **Teknoloji Yenileme Kredisi:** Mevcut bilgisayar teknolojisini yenilemek isteyen ya da mevcut yatırımlarına ilave olarak bilgisayar, donanım, yazılım, programlama, internet, multimedya (modem, bluetooth, digital kamera, ekran/ses kartı, MP3, web kamera vb.) ve teknoloji ile ilgili olarak eğitim hizmetleri dahil Bilişim teknolojileri ile ilgili hizmetleri satın almak isteyen işletmeler içindir. Fatura karşılığı kullanılacak olan kredide, KDV dahil proforma fatura bedelinin azami % 75'ine kadar kredilendirilebilme imkanı bulunmaktadır. Kredi TL olarak sağlanmaktadır ve vadesi azami 36 aydır.
- **İnovasyon Kredisi:** KOBİ'lerin uluslararası düzeyde rekabet sağlaması amaçlar. Kredi; yeni ürün tasarımı, mevcut ürünün geliştirilmesi, iyileştirilmesi, AR-GE laboratuvar yapımı, ürün kalite ve standardının yükseltilmesi, maliyet düşürücü yeni tekniklerin, yeni üretim teknolojilerinin geliştirilmesi için finans desteği sağlamaktadır. Yatırım kredilerinde 2 yıla kadar ödemesiz dönem olmak üzere azami 5 yıl , işletme kredilerinde 6 aya kadar ödemesiz dönem olmak üzere azami 4 yıl vade uygulanabilir.
- **Kalite Belgesi Kredisi:** Firmaların, ISO Kalite Standartları Belgesine sahip olmalarını (HACCP, BRC, IFS, EUROGAP, ISO 9000, 14000, 18.000, ISO 22000 kalite standartları) ve CE (Conformite Europeene) işaretini almalarını teşvik etmek, finansal destek sağlamak için hazırlanan bir kredi ürünüdür.

3.2.4.4. Yurt İçi ve Yurt Dışı Fuar Katılım Kredisi

Ürün ve hizmetleri yurt içinde ve yurt dışında düzenlenen fuarlarda tanıtma amaçlıdır. Fuar ve Sergilere Katılım Kredisi, işletmelerin yurt dışında ya da yurt içinde düzenlenen fuarlara katılım giderlerini karşılamak amaçlıdır. Dış Ticaret Müsteşarlığı' nca (DTM) desteklenmesine karar verilmiş, yurt dışı fuarlara milli veya bireysel katılım sağlayacak firmalar ile yurt içinde düzenlenen fuar ve sergiler için organizatör firmaların organizasyonunda fuarlara iştirak edecek firmalar bu krediden faydalanabilir.

Yurt dışındaki fuarlara iştirak edecek KOBİ'lerin stant kiralari, stant inşası, dekorasyon, sigorta, nakliye ve gümrük giderleri, personel giderleri, katalog ve diğer tanıtım giderleri bu kredi ile karşılanır. Yurt içinde fuarlara iştirak edecek firmaların, organizatör firmaların organizasyonuna katılmaları halinde katılım ücretleri, personel giderleri, katalog ve diğer tanıtım giderleri, bireysel katılımlarda ise stant kirası, stant inşası ve nakliye giderleri karşılanır. Kredi vadesi 12 aydır. Kredi TL ve aylık eşit taksitli olarak verilir.

3.2.4.5. KOBİ Turizm Sektörü

Turizm faaliyetiyle iştigal eden KOBİ'lerin nakit akışına uygun kredi kullanmalarına imkan sağlamak amacıyla tasarlanmış, sezon ödemeli bir kredi ürünüdür.

Kredi yaz ve kış turizmi ile iştigal eden firmaların nakit akışına uygun olarak her yıl azami 9 ay ödemesiz dönemli olarak kullanılır. Nakit akışınıza uygun olarak aylık eşit taksitli ya da dönemsel taksitli olarak kullanılır.

Kredilendirilebilir Sektörler; tüm konaklama tesisleri, turizm belgeli veya belediye işletme belgeli turistik restoranlar, seyahat acenteleri, yat turizmi ile uğraşanlar ve turizm sektörüne hizmet ve ürün satışı yapan tedarikçi işletmelerdir.

3.2.4.6. Hizmet ve Ticaret Sektörü Kredileri

Krediden, eğitim, danışmanlık, organizasyon şirketleri gibi hizmet sektöründe faaliyet gösteren firmalar ile, toptan ve perakende ticaret yapan firmalar yararlanabilir.

Paket içinde sunulan krediler;

- **Dost Hesap:** Kısa vadeli nakit ihtiyaçları için çek, fatura ve diğer düzenli ödemelerin yapılabileceği vadesiz mevduat hesabına tanımlanan bir kredi türüdür.
- **Bütçe Kredisi:** Ödemesiz dönem öngörülerek işletmenin bu dönemde nakit dengesinin düzenlenmesini amaçlayan bir işletme kredisidir
- **Ticari İşyeri Kredisi:** Ticari amaçlı işyeri, dükkân, ofis, dükkân, alışveriş merkezi, otel vb. gayrimenkul alımları 120 ay vadeye kadar esnek ödemeli kredi imkânları sağlanmaktadır.
- **Oda Anlaşmaları:** Banka ile protokol imzalayan tüm Ticaret ve Sanayi Odaları üyelerine, 36 aya varan vadelerde, avantajlı faiz oranları ile kredi imkânı sunulmaktadır.

3.2.4.7. Taahhüt Sektörü Kredileri

Paket kapsamında; hem teminat mektubu ihtiyaçları avantajlı komisyon oranları ile karşılanır, hem de işletme sermayesi ihtiyaçları için nakit akışına uygun 36 aya varan vadeler ile kredi kullanılması sağlanır.

3.2.4.8. Taşımacılık Sektörü Paketi

Paket kapsamında; hem teminat mektubu ihtiyaçları avantajlı komisyon oranları ile karşılanır hem de işletme sermayesi ihtiyaçları için nakit akışına uygun 36 aya varan vadeler ile kredi kullanılır.

Şoför Esnafına Plaka: Esnaf odası/dernek/birlik üyesi ticari taksi, taksi dolmuş ve minibüs işletmecilerinin, plaka/hat alımlarının, ticari araç/servis aracı alımlarının ve işletme kredisi ihtiyaçlarının finansmanını amaçlamaktadır.

Kredi kapsamında Plaka Hat Alım Kredisi, Plaka Teminatlı İşletme Kredisi, Plaka Teminatlı Araç Alım Kredisi, Servis Aracı Alım Kredisi seçeneklerini 60 aya varan vadelerle sunulmaktadır.

Şoför esnafına kullanılacak olan plaka teminatlı kredilerle ilgili esaslar;

- a) **Plaka/Hat Alım Kredisi:** Oda/Dernek/Birlik üyesi ticari taksi, taksi dolmuş, minibüs işletmecilerine azami 60 ay vadeli aylık eşit taksitli olarak uygulanır.
- b) **Plaka Teminatlı İşletme Kredisi:** İstanbul il sınırlarında faaliyet gösteren ticari taksi, taksi dolmuş esnafına araç bakım-onarım giderleri, lastik, yedek parça ihtiyaçlarının finansmanı amacıyla kullanılmakta olup azami vade 60 aydır.
- c) **Servis Aracı Alım Kredisi:** Oda/Dernek/Birlik üyesi servis taşımacılığı yapan işletmecilerin sıfır (0) km ve 2. el servis aracı alımlarının finansmanı amacıyla uygun vadelerde uygulanır.

3.2.4.9. Esnaf Sanatkarlara Özel Kredi

Kredi kapsamında, işletme sermayesi veya yatırımların finansmanı ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik 150.000 TL'ye kadar kredi sağlanabilmektedir.

Kredi 60 aya varan vadelerle, Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri kefaleti ile veya kefalet olmaksızın yıllık %4'ten başlayan faiz oranları ile kullanılabilir.

▪ **Esnaf Sanatkar Kefalet Kooperatifleri Kredisi:**

- a) **Hammadde ve döner sermaye ihtiyaçları için İşletme Kredisi için** 60 aya kadar vade (aylık, 3 aylık ve 6 aylık ödeme periyotlu) ve bağlı bulunan ESKKK'nın risk grubuna göre 75.000-TL, 100.000-TL, 150.000-TL limitlidir.
- b) **Yeni işyeri ve ticari taşıt alımı ya da makine yenilenmesi için Yatırım Kredileri:** 60 aya kadar vade imkânı (aylık ve 3 aylık ödeme periyotlu) ve 300.000.-TL'ye kadar limitlidir.

Ortağı olduğu Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifinin kefaletiyle; Esnaf ve Sanatkârlar Odası'na ve Esnaf ve Sanatkârlar Sicil Müdürlüğüne kayıtlı veya ikametgâhının bulunduğu ilçede faaliyet gösteren Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifine ortak olan, medeni hakları kullanma ehliyetine sahip gerçek kişiler Halk Bankası avantajlarıyla bu kredilerden faydalanabilir.

- **Halk Esnaf Destek Paketi:** KOBİ segmentte yer alan mikro işletme, küçük işletme, esnaf ve sanatkârların işletme sermayesi ve yatırım ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir.

İstenildiği takdirde ödemesiz dönem seçeneği ile gelirlerine uygun şekilde dönemsel taksitli, aylık ya da 3 aylık eşit taksitli ödeme imkânı sunulmaktadır.

Kredinin üst limiti 150.000.-TL'dir. Kredinin vadesi ödemesiz dönem dahil azami 36 aydır.

Ödemesiz dönem işletmelerin nakit döngülerine uygun olmak kaydıyla azami ilk 6 ay için öngörülebilir. Kredi 3 ayda bir dönemsel taksitli, aylık eşit taksitli veya 3 ayda bir eşit taksitli olarak kullanılır. 3 ayda bir eşit taksitli kredide ödemesiz dönem verilememektedir.

- **Meslek Kollarına göre esnaf destek paketleri:** Bakkal ve bayiler, kiraathane- kafeterya işletenler, kuaförler, lokanta- kafe işletmecileri, Terziler, mobilya- ağaç işleri, manavlar, kırtasiyeciler, taksici otobüs servis aracı işletenler, kaybolmaya yüz tutmuş mesleklerde faaliyet gösteren esnaflara yönelik kullanılır.
 - **Girişimci Kredileri:** Amacı girişimcilerin yeni iş kurmaları ve ekonomik hayata katılmalarını desteklemektir.

Başvuru tarihi itibarıyla, 1 yılı aşmamak üzere ticari faaliyette bulunan veya herhangi bir faaliyeti ya da kendine ait bir işyeri olmayıp kendi işini kurmak isteyen girişimciler faydalanabilmektedirler.

Girişimci kredisi ile, girişimciler, üniversite mezunu genç girişimciler, tekno kentlerde faaliyet gösteren teknolojik girişimciler desteklenmektedir.

Üniversite mezunu, deneyimsiz, mezun olduğu bölümlerle ilgili kendi işini kurmak isteyen 'genç' girişimciler 50 bin TL'ye kadar, mesleki kuruluşlardan eğitim sertifikası/belgesi bulunan, deneyimli ve kendi iş yerini açmak isteyen 'usta' girişimciler de 30 bin TL'ye kadar kredi sağlanmaktadır.

Üniversite mezunu olup, deneyim kazandığı ve eğitimini aldığı iş kolunda kendi işyerini açmak isteyen girişimciler ile tekno kentlerde faaliyet gösteren, patenti alınmış her türlü buluş/icat/yeni fikri faaliyete geçirmek isteyen girişimciler 75'er bin TL'ye kadar krediden yararlanabilir. KOSGEB, TÜBİTAK, TIGV gibi kurumlardan hibe almaya hak kazanmış girişimciler de bu krediden faydalanabilir. 48 aya kadar vadeyle kullanılan kredinin geri ödemesi de aylık eşit taksitlidir.

- **Franchising:** Franchising sistemi ile kendi işini kurmak ya da mevcut işlerinin yanı sıra yeni bir alanda faaliyet göstermek isteyenler içindir.

Banka tarafından sunulan yukarıda bahsedilen destek paketleri içerisinde yer alan kredilerin en az ve en üst limiti ile kredi faiz oranları ile geri ödeme koşulları Banka tarafından belirlenmektedir. Özellikle kredi verilebilecek limit, talep eden işletmenin Banka'ca yapacağı inceleme ve değerlendirme sonucuna göre değişiklik göstermektedir.

3.3.5. Türkiye Vakıflar Bankası Destekleri

Banka tarafından işletmelere pek çok kredi imkânı sunulmaktadır. Kredi koşulları, istenilen belgeler ve diğer hususlar için Banka şubelerine başvurulmalıdır.

3.2.5.1. KOBİDOST Esnaf Destek Paketi

Esnaf ve sanatkârlar bu paketteki desteklerden yararlanabilmektedir. Esnaf ve sanatkarlar paket kapsamında; Vergi, SGK ödemeleri ve Bağkur ödemelerini, Vakıf Emeklilik'ten uygun koşullarla emeklilik ve hayat sigortası işlemleri, Güneş Sigorta'dan avantajlı koşullarla uygun sigorta ürünleri işlemleri, Vakıf Factoring ve Vakıf Leasing işbirliğiyle factoring-leasing işlemleri, kambiyo işlemleri, döviz, efektif alış ve satış işlemleri gerçekleştirilebilmektedir.

Taksitli Ticari Kredi: İşletme finansmanına yönelik çeşitli vadelerde, 12 aylık dönemler içerisinde, 4 ay ödemesiz dönemli veya 3 aylık dönemlerde, eşit taksit ödemeli olarak uygulanmaktadır.

3.2.5.2. KOBİDOST Turizm Sektörü Destek Paketi

Turistik belgeye sahip otel, motel, pansiyon, tatil köyü, kamping, kırsal turizm tesisleri, termal turizm tesisleri sahipleri ve işletmecileri, yat işletmeciliği yapan firmalar faydalanmaktadır. KOBİDOST Turizm Sektörü Destek Paketi kapsamında; Vergi, SGK ödemeleri ve Bağkur ödemelerini, Vakıf Emeklilik'ten uygun koşullarla emeklilik ve hayat sigortası işlemleri, Güneş Sigorta'dan avantajlı koşullarla uygun sigorta ürünleri işlemleri, Vakıf Factoring ve Vakıf Leasing işbirliğiyle factoring-leasing işlemleri, kambiyo işlemleri, döviz, efektif alış ve satış işlemleri gerçekleştirilebilmektedir. Sezon öncesinde yapılacak giderlerin finansmanına destek sağlamak için, nakit akışının daha az olduğu dönemlerde ödemesiz, geri kalan aylarda eşit taksitli ödeme imkânı sağlanmaktadır.

Turizm Destek Kredisi: Turizm işletmelerinin turizm sezonuna hazırlanmaları için, işletme giderlerinin finansmanına yönelik olarak çeşitli vadelerde kullanılmaktadır. Bu kredi ile nakit döngüsünü dikkate alan esnek bir ödeme imkânı sağlanmaktadır. 8 aya kadar ödemesiz dönemli kredi kullanılabilir.

3.2.5.3. KOBİDOST İmalat Sektörü Destek Paketi

İmalat sektöründe faaliyet gösteren işletmeleri bu paketteki desteklerden yararlanabilir. Paket kapsamında; vergi, SGK ödemeleri ve Bağkur ödemelerini, Vakıf Emeklilik'ten uygun koşullarla emeklilik ve hayat sigortası işlemleri, Güneş Sigorta'dan avantajlı koşullarla uygun sigorta ürünleri işlemleri, Vakıf Factoring ve Vakıf Leasing işbirliğiyle factoring-leasing işlemleri, kambiyo işlemleri, döviz, efektif alış ve satış işlemleri gerçekleştirilebilmektedir.

- **Taksitli Ticari Kredi:** İşletme finansmanına yönelik tüm vadelerde 12 aylık periyotlar içerisinde, 4 ay ödemesiz dönemli, eşit taksit ödemeli kredi kullanılır.
- **Yatırım Kredisi:** Uzun vadeli makine, teçhizat ve/veya ekipman alımlarının finansmanına yönelik, 1 yıla kadar ödemesiz dönemli (Anapara ödemesiz, 3 ayda bir faiz ödemeli) olarak Yatırım Kredisi kullanılabilir.

3.2.5.4. KOBİDOST İhracat Sektörü Destek Paketi

İhracat veya ihracat sayılan satış ve teslimler ile döviz kazandırıcı faaliyette bulunan firmalar içindir.. Paket kapsamında; vergi, SGK ödemeleri ve Bağkur ödemelerini, Vakıf Emeklilik'ten uygun koşullarla emeklilik ve hayat sigortası işlemleri, Güneş Sigorta'dan avantajlı koşullarla uygun sigorta ürünleri işlemleri, Vakıf Factoring ve Vakıf Leasing işbirliğiyle factoring-leasing işlemleri, kambiyo işlemleri, döviz, efektif alış ve satış işlemleri gerçekleştirilebilmektedir.

Yatırım Kredisi: İşletmeler, uzun vadeli, makine, teçhizat ve/veya ekipman alımlarının finansmanına yönelik, 1 yıla kadar ödemesiz dönemli (Anapara ödemesiz, 3 ayda bir faiz ödemeli) olarak Yatırım Kredisi kullanabilir.

3.2.5.5. KOBİDOST Hizmet Sektörü Destek Paketi

Danışmanlık ve eğitim hizmet şirketleri, ajanslar, organizasyon şirketleri, cateringler vb. kısacası işi hizmet olan tüm firmaları yararlanır. Paket kapsamında; vergi, SGK ödemeleri ve Bağkur ödemelerini, Vakıf Emeklilik'ten uygun koşullarla emeklilik ve hayat sigortası işlemleri, Güneş Sigorta'dan avantajlı koşullarla uygun sigorta ürünleri işlemleri, Vakıf Factoring ve Vakıf Leasing işbirliğiyle factoring-leasing işlemleri, kambiyo işlemleri, döviz, efektif alış ve satış işlemleri gerçekleştirilebilmektedir.

Taksitli Ticari Kredi: İşletme finansmanına yönelik çeşitli vadelerde, 12 aylık periyotlar içerisinde, 4 ay ödemesiz dönemli veya 3 aylık dönemlerde, eşit taksit ödemeli kredi kullanılabilir. Sezon öncesinde yapılacak giderlerin finansmanına destek sağlamak için, nakit akışının daha az olduğu dönemlerde ödemesiz, geri kalan aylarda eşit taksitli kredi imkânı sağlanmaktadır.

3.2.6. Türkiye Ziraat Bankası Destekleri

Banka tarafından KOBİ'lere ve tarım sektöründeki üretici ve işletmelere kredi desteği sağlanmaktadır. Kredi koşulları, faiz oranları ve kredi üst limitleri hakkında bilgi almak için Banka Şubelerine başvurulmalıdır.

Sağlanan kredi çeşitleri aşağıda özetle aşağıda verilmektedir:

3.2.6.1. KOBİ Kredisi

3.2.6.1.1 Yerli Makine İmalat Destek Kredileri

Yerli makine imalat sektöründe faaliyet gösteren firmalar, yerli makine satıyorsa ya da işletmesine ihtiyacı olan makineyi yerli imalatçılardan tedarik etmek istiyorsa; Ziraat Bankası'nın Yerli Makine İmalat Destek Kredilerini kullanabilirler.

3.2.6.1.2 Engelsiz Destek Paketi

Engelli kişilerin ticari faaliyetlerini destekleyerek ülke ekonomisine daha fazla katılımının sağlanması ve finansal ihtiyaçlarının karşılanabilmesi amacıyla uygun faizli masrafsız kredileri, bankacılık ürünlerinde özel indirimleri, Bireysel Emeklilik Sistemi ve Sigorta çözümlerine kadar ihtiyaç duyabilecekleri avantajlı bankacılık ürünlerini içeren destek paketidir.

3.2.6.1.3 Kadın Girişimci Destek Paketi

Banka, kadın girişimcilere ticari yaşamda daha da güçlenmesi için, birbirinden avantajlı bankacılık ürün ve hizmetlerini içeren Kadın Girişimci Destek Paketi'ni sunar. Ayrıca Hazine Destekli Kredi Garanti Fonu (KGF) kefalet desteği ile düşük faizli kredi kullanma imkanı da Kadın Girişimci Destek Paketi'nde mevcuttur.

3.2.6.2. Tarım kredileri:

İşletme Edindirme Kredileri

Bitkisel üretim, hayvansal üretim ve su ürünleri yetiştiriciliği/avcılığı konularında mevcut kurulu bir işletmenin (meyve bahçesi, bağ, çiftlik, ahır, ağıl, kümes, sera vb.) satın alınması amacıyla gerçek/tüzel kişi üreticilere sunulan kredilerdir.

Arazi Alım Kredileri

Tarım arazilerinin üretime kazandırılması ve işletme ölçeklerinin büyütülerek rantabl hale getirilmesi için üzerinde tarımsal üretim yapılan/yapılacak olan, tarla vasfına sahip arazilerin alımına yönelik olarak gerçek/tüzel kişi üreticilere sunulan kredilerdir.

Hasat ve Pazarlama Kredileri

Hasat ve pazarlama döneminde ortaya çıkabilecek nakit ihtiyacının finansmanına yönelik olarak gerçek/tüzel kişi üreticilere sunulan kredilerdir.

Üretim Destek Kredileri

Tarımsal üretim yapan müşterilerimizin, tarımsal üretim dışındaki kısa vadeli finansal ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla sunulan kredilerdir.

Taksitli Tarım Destek Kredisi

Taksitli Tarım Destek Kredisi, finansal ihtiyaçları hasat ve sezona bağlı olmaktan çıkarmak, kredileri daha uzun ve esnek vade seçenekleri ile kullanırmak içindir.

Nakliye Aracı Kredileri

Tarımsal üretim yapan gerçek ya da tüzel kişi müşterilerimizin, tarımsal girdileri, ürünleri, canlı hayvanları, makine-ekipmanları vb. varlıklarının nakliyesi amacıyla ihtiyaç duyacakları taşıtların alınmasının finansmanına yönelik olarak sunulan kredilerdir.

TMO Makbuz Senedi Karşılığı Krediler

Tarımsal ürünlerini TMO'ya satan gerçek ve tüzel kişiler kısa süreli nakit ihtiyaçlarının finansmanı için sunulan kredilerdir.

Elektronik Ürün Senedi (ELÜS) Karşılığı Kredi

Ürününü lisanslı depolara teslim eden çiftçilere özel sunulan kredidir.

Bankanın anlaşmalı olduğu Lisanslı Depolara teslim edilen ürünler karşılığında alınacak ELÜS tutarının %70'ine kadar kredi kullanılabilir.

Lisanslı Depoculuk Yatırımları

"Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modelinde" öngörülen havzalarda yetiştirilen ürünler ile uyumlu depolama yatırımı yapacak/yapan lisanslı depo işletmelerine sunulan kredilerdir.

Sözleşmeli Üretim Kredileri

Sözleşmeli Üretim ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik (2008/26858) kapsamında sözleşmeli üretim modeliyle tarımsal üretim yapan ve/veya yaptıran müşterilerimizin, sözleşme konusu tarımsal üretimle ilgili işletme ve yatırım giderlerinin/harcamalarının finansmanına yönelik olarak sunulan kredilerdir.

Genç Çiftçi Kredisi

16.02.2016 tarih ve 2016/8540 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında hibe almaya hak kazanan genç üreticilere, Bakanlık tarafından onaylanan hibe tutarının 3 (üç) katına kadar Proje Kredisi ile Hibe Tutarı ve Proje Kredisi toplamıyla oluşturulan kapasiteye göre belirlenecek tutarda İşletme Kredisidir.

İyi Tarım Uygulamaları Kredileri

Çevre, insan ve hayvan sağlığına zarar vermeyen bir tarımsal üretimin yapılması, doğal kaynakların korunması ve tarımda izlenebilirlik ve sürdürülebilirlik ile güvenilir ürün arzının sağlanmasına yönelik "İyi Tarım Uygulamaları Hakkında Yönetmelik" esasları dahilinde, bireysel (gerçek veya tüzel kişilik) veya grup (üretici örgütü veya müteşebbis) sertifikasyonu kapsamında, iyi tarım uygulamaları kriterlerine uygun tarımsal faaliyette bulunan/bulunacak olan, bu işte yetkili kuruluşlarla sözleşme imzalayan üreticilere sunulan kredilerdir.

Organik Tarım Kredileri

"Organik Tarım Kanunu" ile "Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik" esasları dâhilinde, organik tarımsal ürün ve/veya organik tarımsal girdi üretimi yapan; bunun yanında ürünü toplayan, işleyen, ambalajlayan, pazarlayan ve/veya bu faaliyetleri yapacak olan gerçek/tüzel kişi üreticilere, sadece kendi faaliyetleri ile ilgili olarak sunulan kredilerdir.

IPARD Programı Kapsamında Kullanılacak Krediler

Avrupa Birliği "Katılım Öncesi Yardım Aracı-Kırsal Kalkınma Bileşeni" (IPARD) Programı kapsamındaki yatırımlar için kredilerdir.

3.3. İş Melekleri (Melek Yatırımcılar)

Son yıllarda özellikle yabancı ülkelerde işletmeler için önemli bir finansman kaynağı olarak melek yatırımcı enstrümanı ortaya çıkmıştır. Melek Yatırımcı, henüz yolun başında olan kuruluş aşamasındaki veya zor durumdaki işletmelere, sağladıkları finansmanla onlara hayat veren kişi veya kuruluşlardır. Melek Yatırımcıların büyük çoğunluğu 35–65 yaş arası şirket sahibi işadamlarından oluşmaktadır.

Melek Yatırımcıların kendileri de genellikle başarılı birer girişimci oldukları için yatırım yaptıkları firmalara iş konusunda sürekli danışmanlık yaparak, onlara değer yaratmaktadır.

Melek Yatırımcılar bağımsız hareket edebildikleri gibi birleşerek grup olarak da hareket edebilmekte, bu şekilde daha büyük finansal ihtiyaçlara da cevap verebilmektedirler. Melek Yatırımcılar başarılı olabilecek bir yatırımı desteklemenin yanında; kendilerinin değerlendirebileceği girişim fırsatlarını da takip etmektedirler.

Melek Yatırımcının destek vermeyi tercih ettiği girişimcinin genç, enerjik, dinamik, dürüst, yaşama pozitif bakabilen, işle ilgili yeni fikirler üretebilen, paylaşımına açık ve motivasyonu yüksek özelliklere sahip olması gerekmektedir.

Melek yatırımcılar aynı zamanda firmalara değer katma arzusunda oldukları için, finansal destek talep eden iş sahiplerinin vizyonları ile kendi vizyonlarının örtüşmesine dikkat etmektedir. Yatırımın geri dönüş oranının yüksek olması da ayrıca önem arz etmektedir.

Melek Yatırımcı Faaliyetleri genellikle; sadece girişimci işletmenin kuruluşunda özellikle çekirdek sermayeyi oluşturan finansal desteği sağlamak veya sadece girişimci işletmenin kuruluş aşaması veya sonrasında bilgi desteği sağlamak veya girişimci işletmeye hem finansal hem de bilgi desteği sağlamaktır.

Melek Yatırımcı diğer geleneksel yatırım enstrümanlarına göre yüzde 25 ve daha fazlası gibi yüksek getiri sağlayacak yatırımlara ve proje başına Avrupa Birliği'nde 25 – 250.000 Euro ABD'de 10–500.000 dolar aralığında yatırımlara destek vermektedir.

Melek yatırımcılar en çok sağlık, medikal hizmetler, yazılım ve biyo teknoloji sektörlerine ilgi duymaktadır.

İş melekleri ile irtibat kurmak ve desteklenen proje veya faaliyetler için aşağıdaki web sitelerine ziyaret edebilirsiniz:

<http://www.galatabusinessangels.com>

<http://bicangels.com>

<http://www.ivci.com.tr>

<https://www.earlybird.com>

<http://girisimfabrikasi.com>

<http://www.esas.com.tr>

<https://www.melekyatirimplatformu.com>

<http://www.ivci.com.tr>

<http://turkven.com>

3.4. Girişim Sermayesi

Girişim sermayesi; dinamik, yenilikçi, üretken, yüksek büyüme potansiyeline sahip, ama yatırım ve büyümenin gerçekleştirilmesi için gerekli finansal kaynakların temininde sıkıntı çeken vizyon sahibi girişimcilerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak kurumsal yatırımcılar tarafından yapılan yatırımlar olarak tanımlanmaktadır.

Girişim sermayesi fonları şirkete finansman sağlamanın yanı sıra, gerekli olan finansal ve stratejik desteği sağlayarak şirketin büyümesine de katkıda bulunmayı amaçlamaktadırlar.

Girişim sermayesi fonları küçük ve riskli, ancak getirisi de daha yüksek sayılabilecek, kuruluş veya fikir aşamasındaki şirketlere yatırım yapmaktadır. Bu sağlanan fon genelde 10-15 yıl gibi belirli bir süre için sağlanmaktadır.

Yatırımın getirisi ise yatırımdan belirli bir süre sonunda (genellikle ortalama 5-7 yıl) çıkılması ile elde edilmektedir. Fonlar azınlık veya çoğunluk hissesi olarak yatırım yapabilmektedirler. Fon oluştuktan sonra fonun oluşturduğu strateji ve kriterler doğrultusunda yatırım yapılmaktadır. Bu nedenle bu fonlar profesyonel yöneticileri vasıtasıyla yatırım yaptıkları şirketlerin gelişimiyle yakından ilgilenmektedirler.

GSYO'lar genellikle azınlık hissesi (%49) sahibi olarak kalmayı tercih ederler. Sağlanan finansman kaynağı uzun vadeli, geri ödemesiz ve faizsizdir. Ortak olunan şirketlere yeni ürün ve hizmet geliştirme, kurumsal yönetim gibi konularda destek sağlarlar. GSYO'lar genellikle şirket yaşam döngüsünün 2. ve 3. (üreten, hizmet veren ve teslimata başlayan ancak kara geçememiş veya satışları artan ve kara geçmiş) aşamalarındaki şirketlere yatırım yapmayı tercih ederler. GSYO'lar yatırımlarından genellikle 3 ile 7 yıl arasında çıkmayı hedeflerler.

Girişim sermayesi özellikle yenilikçi KOBİ'ler için büyük önem arz etmektedir. Öncelikle girişim sermayesi fonlarının yatırımından sonra şirketler çok hızlı bir şekilde yeniden yapılandırma süreci yaşayarak kurumsallaşma konusunda büyük mesafeler alabilmektedirler. Mali yapının güçlenmesi, finansal kuruluşların, mal ve malzeme tedarikçilerinin ve müşterilerinin şirkete olan güveninin artmasına neden olmaktadır. Bu da şirkete kaliteli mal veya hizmeti rekabetçi fiyatlarla üreterek satmasına ve sonuçta da hızlı ve istikrarlı büyümesine neden olmaktadır. Finansmanın yanı sıra, girişim sermayesi fonları, şirketlere her türlü konuda danışmanlık ve yol gösterici rol oynamaktadırlar. Bu da şirketlerin hızlı büyümesine büyük bir katkı sağlamakta ve şirketlerimizin ikinci veya üçüncü kuşaklara sağlıklı bir yapı ile ulaşmasına vesile olmaktadır.

KOBİ Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş. proje başvurularını projelerin aşağıda belirtilen yatırım kriterlerine uygunluğu yönünden değerlendirmektedir:

- Girişimci şirketin KOBİ tanımına uyması,
- Projenin teknolojik farklılıklar yaratarak, pazarda rekabet avantajı sağlayabilecek olması veya geliştirme potansiyeli olan yeni ürün-hizmet portföyü sunması,
- Proje sahibinin uygulanabilir bir iş planına sahip olması,
- Girişimci şirketin gelecekte ki nakit akımları ile döndürülemeyecek miktarda muaccel olmuş vergi, SGK prim, banka v.b. borcunun bulunmaması,
- Yatırımdan ortalama sonraki 5-6 yıl içerisinde çıkılabileceğine inanılması.

KOBİ Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş. en fazla %49 oranında hisse satın almaktadır. Başlangıç aşamasındaki projeler için ortalama 250 bin ABD Doları, mevcut kurulu şirketler olan bilişim sektörü projeleri için en az 500 bin ABD Doları, diğer sektörler için en az 1 milyon ABD Doları ve en fazla 5 milyon ABD Dolarına kadar yatırım yapılmaktadır.

KOBİ Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş. yatırımlarında sektör ayrımı yapmamakta, rekabet avantajı yüksek ve büyük pazar yaratma potansiyeline sahip Türkiye'nin ekonomik ve sosyal gelişimine katkıda bulunabilecek her türlü projeyi değerlendirmeye almaktadır.

KOBİ Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş. ile ortaklık yapmak isteyen şirketler, web sayfasından başvuruda bulunabilirler. Ön değerlendirme sonucunda projeleri olumlu bulunan şirketlerden İş Planı Dosyasını doldurmaları istenir. KOBİ Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş. iş planını inceleyerek proje hakkında detaylı incelemelerde bulunur. Girişimci ile yapılan müzakereler sonucunda, ilgili yatırıma ait değerlendirmeler tamamlanır ve değerlendirme raporları hazırlanır. Firma değerlendirme rapor sonucuna göre yatırım yapılıp yapılamayacağına karar verir. Yatırım yapılması kararı alınmış ise, hangi şartlar altında (alınacak hisse oranı, hisse bedeli ve diğer finansal şartlar) yatırım yapılacağı teklif olarak hazırlanarak girişimciye sunulur. Bu çalışmalar, 3- 4 ay içerisinde tamamlanır.

Girişim sermayesi ve KOBİ Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş. hakkında detaylı ve güncel bilgi www.kobias.com.tr adresinden temin edilebilir.

4. BAŞARI HİKAYELERİ

Bu bölümde, Van İş Geliştirme Merkezi bünyesinde kendi işletmelerini kurup, çeşitli finans ve fon kaynaklarına erişerek, zamanla işleri ve işletmelerini büyütüp, İŞGEM'den mezun olduktan sonra işletmelerini Van İŞGEM dışına taşıyan ve halihazırda işletmeleri devam eden bazı girişimcilerin başarı hikayeleri yer almaktadır.

4.1 GÜNDOĞU OFSET (Özgür Yemen BAŞKALE)

1978 yılında Osmaniye'nin Kadirli ilçesinde doğdum. Ailemin kısıtlı imkânları ile hem çalışıp hem de Van Y.Y.Ü. sinde okuyarak mezun oldum. Okurken aynı zamanda yerel gazetelerde çeşitli görevlerde yer aldım. Yerel gazetelerin baskılarının Gaziantep'te yapıldığını öğrenince, bu sektördeki boşluğu fırsata dönüştürmek için 2005 yılında matbaa kurmaya karar verdim. Basın yoluyla tesadüfen mevcudiyetini öğrendiğim İŞGEM e başvurarak ilk faaliyetime başladım. Kısıtlı imkânlarım ve KOSGEB kuruluş desteği olarak, grafik tasarım tecrübem ile ilk matbaamı kurdum. İşletmemizde 7/24 diyebileceğimiz bir çalışma temposu ile hizmet verdik. Bu yoğun çalışmamız ile Van ilinde kamu kurumlarının %80 oranında işlerini de alarak kısa sürede bölgede tercih edilen ve ismini duyuran bir firma olduk. Yeni makine alımları da yaparak, işimizi büyüttük. 2010 yılında İŞGEM den mezuniyetimiz ile birlikte yeni makine alımında bulunduk ve çarşı merkezinde daha modern bir matbaa kurduk. Hedefim hayalim olan Makine Mühendislik bölümüne de devam ederek, sürekli yenilikçi ve büyüyerek; kaliteden ödün vermeden faaliyetimize devam etmek; değişimleri yakından takip ederek ilerlemek hedefimiz olmuştur.

4.2 DOLPHİNDAY BOYA (Nuri GÜLERYÜZ)

1998-99 yılları arasında yurt dışında Türkmenistan'da boya sektörüyle tanıştım ve Türkiye'ye döndükten sonra da kendi memleketimizde boya fabrikası kuralım istedik. Bu amaçla da Van Organize Sanayi Bölgesi'nde (OSB) bir yer kiralarak boya üretimine başladık. 2005 yılına kadar OSB'de üretime devam ettik. OSB 'de kiraladığımız yer satılınca mekân sorunu yaşamaya başladık. Üretim yerimizi batıya taşımaya düşünürken İŞGEM ile tanıştık. Daha sonra Van İş Geliştirme Merkezi'nde (İŞGEM'de) bize yer tesisi yapıldı ve yaklaşık 2010 yılına kadar İŞGEM'de bu işi devam ettirdik. Bu sürede işletmemizi büyütüp; mezun olarak ayrıldık. Sonrasında işletmemize OSB'de 3. etapta yer tahsisatı yapıldı. 2011 yılında buradaki fabrikamızı faaliyete geçirdik. Van depreminden sonra 2011 yılında tam kapasite ile Organize Sanayi Bölgesi'nde kendi yerimizi yaptık. Yeni ekipman ve makinelerle kapasitemizi daha da geliştirerek 2011 yılından beri burada faaliyette bulunuyoruz. Bu arada 2011 yılında Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı'na (DAKA) sunduğumuz 'Vangölü'nün Renkleriyle Dünyaya Açılıyoruz' projemiz onaylandı ve DAKA'dan aldığımız bu proje desteğiyle makine parkımızı genişlettik. Bu destek ile üretim kapasitemizi ikiye katlamış olduk. Destekten sonra günlük olarak 4 ila 4,5 ton bir üretim kapasitemiz, 15 tona kadar ulaştı. Yakın çevre illere ve İç Anadolu bölgesine Kayseri, Kahramanmaraş, Niğde, Aksaray, Sivas illerine de Kayseri bölge bayimiz vasıtasıyla boya dağıtımını sürdürmekteyiz. DAKA'nın bir diğer desteğide, AR-GE ve alt yapı çalışma desteği ile yapılan Tam teşekküllü laboratuvarımızın açılması oldu. 2012 yılında tüm TSE belgelerimizi aldık. Hedefimiz üretim ve istihdam kapasitesini arttırarak pazardaki büyümemizi devam ettirip ulusal firma olmayı planlamaktayız.

4.3 URARTU GÜMÜŞ (Erhan ÇELİK)

Yöresel bir ürün olan Savat sanatını kullanarak, Urartu motifleri ile takı imalatı üzerine yaklaşık 2004 yılından itibaren uğraş verirken, Kendime ait takı ve kolye yapım imalatı için 2007 yılında İŞGEM'e başvurarak işletmemi kurdum. İlk kez kurduğumuz bu işletmemizde ürettiğimiz ürünlerle yok olmaya yüz tutmuş bir yöresel ürünü yeniden geliştirmek ve tanıtmak ilk hedefimiz olmuştur. Atölyemizin yer aldığı İŞGEM kurumunun Reklam, tanıtım ve Pazar desteği ile büyümemizi sağladık. Çeşitli yurtdışı organizasyonları düzenleyerek, tanıtım çalışmalarını yaptık. Amerika ve Almanya'da ürünlerimizi sergileme ve satma imkânı bulduk. 2007 yılında T.C. Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu (SYDTF) tarafından uygulanmakta olan Sosyal Riski Azaltma Projesi kapsamında faizsiz geri ödemeli mali destek olarak makine alımı yaptık ve istihdam artışı sağladık. 2010 yılında müşteri hedef kitlesine daha yakın olmak için İŞGEM'den mezuniyetimizi talep ederek; imalathanemizi şehir merkezine taşıyıp, Üretimimize devam etmekteyiz. Yerli ve yabancı turistlerin bu değerli el sanatı ve ürünlerimiz ile buluşturmaya çaba sarf etmekteyiz.

4.4 .ŞAHİNLER METAL (Şahin AVCI)

1982 yılından beri metal işleri üzerine çalışmaktayım. Uzun yıllar aynı sektörde çeşitli şirketlerde işçi, kalfa ve usta olarak çalıştım. 2005 yılında İŞGEM in ilk kuruluş günlerinde tadilat çalışmalarını üstlenen firmanın ustası olarak çalışırken tadilat çalışmaları sonunda girişimci olmak üzere İŞGEM'e başvurarak kendi işimin patronu olmak istediğimi ilettim. Metal işlerindeki el becerim, bilgi ve deneyimlerimi birleştirerek sektörde yer edinmek ve kendi işimin patronu olmak için işyerimizi 2005 yılında İŞGEM bünyesinde kurduk. Kuruluşumuzu kendi imkânlarımız nispetinde kurduğumuzda İŞGEM'in oldukça desteğini gördük. Aynı zamanda KOSGEB kuruluş desteğinden de faydalandık. 2008 yılında pazara daha yakın olmak ve daha büyük bir yere geçmek için mezuniyetimizi istedik. Sanayii Sitesinde yer edinerek, ŞAHİNLER METAL olarak işimizi ve müşteri yoğunluğumuzu yaratarak piyasada tanınan bir firma olduk. Sivas, Kayseri illerinde özel ve kamu binalarının metal işlerini aldık. Çevre il ve ilçelerde de önemli projelere imzamızı attık. Piyasa koşullarını aktif takip ederek faaliyetimize devam etmekteyiz.

4.5 TUNA EV TEKSTİL (Faysal TUNA)

2007 yılında İŞGEM de yer alan bir başka tekstil firmasında eleman olarak çalışmaktayken; kardeşlerim ile birlikte iş tecrübemizi de değerlendirebileceğimiz, yöresel yastık ve oturma grubu kılıfları ile hurç imalatı yapmak için İŞGEM'e girişimci olarak müracaat ettim. KOSGEB'den girişimci desteği de alarak kurduğumuz işletmemiz kısa sürede yoğun bir çalışma temposu ile devam ettik. Yaklaşık 2 yıl içerisinde başarılı bir performans göstererek iş kapasitemizi ve piyasadaki pazar payımızı arttırdık. 2009 yılında İŞGEM'den mezuniyetimizi isteyerek; şehir merkezine üretim yerimizi taşıdık. Faaliyetimize kardeşlerimle birlikte şehir merkezinde açtığımız 3 ayrı şubemizde "TUNA EV TEKSTİL" olarak Van ili ve çevre ilçelerine ürün pazarlayarak faaliyetimize devam etmekteyiz, hedefimiz kendi sektörümüzde markalaşıp bayilik sistemi ile bölgeye hitap etmektir.

4.6 FAME YAPI(Fatih AVCI)

1975 yılı Van ili doğumluyum ve Küçük yaşlarda Gıda, inşaat gibi farklı sektörlerde çalıştıktan sonra ilimizde üretimi olmayan Tente ve branda imalatı yapmak için 2008 yılında İŞGEM'e müracaatta bulunarak işletmemizi kurduk. KOSGEB'den işletme ve makine ekipman desteği alarak işletmemizi büyüttük. Kısa sürede müşteri pazarımızı Muş, Bitlis, Hakkari, Ağrı ve Iğdır illerini kapsayacak şekilde genişlettik. Böylelikle tahsis edilen yer küçük gelmeye başlayınca 2013 yılında İŞGEM'den mezuniyetimizi talep ederek, Sanayi Bölgesinde 600 m2 alanda hizmet vermeye başladık. Yüksek kalite standartlarında üretime başladık. İstihdamımız ise 23 kişiye ulaştı. Türkiye'de Galvanizden otomatik kepenk imalatının ilk üreticisi olduk. Halen Otomatik Kepenk, PVC üretimi ve Alüminyum Cephe kaplama imalatıyla hizmet vermekteyiz. Sektöründe faaliyet gösteren ve üretilen otomatik motorlu kepenk sisteminin Doğu ve Güneydoğuda uygulayıcılarından olan FAME YAPI sektöründe lider olmanın gururunu ve sevincini yaşamaktadır.

4.7 ERBEY YEMEK ŞİRKETİ (M.Şerif ERBENZER)

1977 Van doğumluyum. 2001 yılından çeşitli işlerde eleman olarak çalıştıktan sonra 2007 yılında bildiğim ve daha önceleri eleman olarak çalıştığım temizlik sektöründe kendi işletmemi kurdum. Kendi imkânlarımla Yemek hizmetleri için zorluklar çekerek kurduğum işletmemi işyeri imkânı ve danışmanlık desteği için İŞGEM'e taşıdım. 2012 yılına kadar sektörde deneyim ve çevre kazandıktan sonra mezuniyetimizi isteyerek şehir merkezine taşındık. İŞGEM den aldığımız uzmanlık ve danışmanlık destekleri gelişimimize ciddi katkı sağlamıştır. Yoğun bir çalışma temposu ile yürüttüğümüz işletmemizde halen Van, Bitlis, Tokat illerindeki çeşitli Kamu Kurumlarının temizlik, hizmet ve yemek işleri ile yaklaşık 800 kişiye istihdam sağlayan bir işletme haline geldik.